

PAPYRI IANDANAE
CVM DISCIPVLIS EDIDIT CAROLVS KALBFLEISCH
FASCICVLVS TERTIVS

INSTRVMENTA GRAECA PVBLICA
ET PRIVATA

PARS PRIMA

EDIDIT

LVDOVICVS SPOHR

ACCEDVNT
IV TABVLAE PHOTOTYPICAE

LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMXIII

Instrumenta publica et privata quae editurus sum continentur papyris Iandanis, quae Marpurgi asservantur apud Carolum Kalbfleisch. Qui magister meus carissimus non modo elementa papyros legendi et interpretandi me docuit, sed etiam benevolentissime in fasciculo hoc perficiendo opera consilioque mihi adesse nunquam desiit. Gratiam debeo magnam etiam Udalrico Wilcken viro clarissimo, qui de compluribus lectionibus mihi interroganti benigne consuluerit.

Chartae hae maxima ex parte a mercatore Eschmunensi, nonnullae autem a Gizehano per societatem cui nomen est *Deutsches Papyrskartell* emptae atque ab Hugone Ibscher vitreis inclusae sunt.

In papyris in ordinem digerendis semper fere temporum rationem quoad potui secutus sum; interdum autem argumentorum similitudinem magis respexi quam aetates.

Notis compendiisque usus sum iisdem quae Ernestus Schaefer et Leonhardus Eisner in fasciculis I et II adhibuerunt. Nisi quid aliud adnotatum erit, scripturam in adversa pagina positam, i. e. versus fibris parallelos esse scito.

INDEX

		p.	tab.
26	✓(P. 22) Petitio conductionis agri publici (a. 98)	79	
26a	✓(P. 190) Fragmentum petitionis conductionis (s. I ex./II in.)	82	
27	✓(P. 135) Litterae a colonis ad strategum scriptae (a. 100/101)	83	
28	✓(P. 191) Petitio conductionis (a. 104)	86	
29	✓(P. 52) Apocha exactoris (a. 103/4)	88	
30	✓(P. 60) Vadimonium iuratum (a. 105/106)	89	
31	✓(P. 53) De morte filii relatio (Traiani aet.)	90	
32	✓(P. 23) Ratio redituum (s. II)	92	
33	✓(P. 55) Sacramentum vigilum nocturnorum (Commodi aet.)	93	VIII
34	✓(P. 86) Litterae a sacerdotibus ad scribam regium datae (a. 190)	95	IX
35	✓(P. 90) Venditionis instrumentum (s. II/III)	96	
36	✓(P. 89) Apocha (s. III)	97	
37	✓(P. 13) Apocha riparii <i>ὅτι ἐπὶ συνθηθείας</i> (s. V/VI)	98	XI
38	✓(P. 47) Apocha <i>ὅτι ἐπὶ δημοσίων</i> et <i>ἐμβολῆς</i> (s. V/VI)	101	VIII
39	✓(P. 37) Inventarium horrei et ratio acceptorum (s. V/VI)	102	
40	✓(P. 139) Indicis hominum fragmentum (s. V/VI)	103	
41	✓(P. 50) Pacti fragmentum (s. V/VI)	103	
42	✓(P. 15) Apochae fragmentum (s. VI)	105	
43	✓(P. 6) Apocha (a. 525)	106	
44	✓(P. 138) Cautio pecuniae mutuae acceptae (s. VI/VII)	108	
45	✓(P. 4) Apocha <i>ὅτι ἐπὶ συνθηθείας</i> (s. VI/VII)	109	
46	✓(P. 206) Delegatio vini (s. VI/VII)	110	
47	✓(P. 205) Delegatio frumenti (s. VI/VII)	111	
48	✓(P. 5) Cautio pecuniae mutuae acceptae (a. 582)	111	X
48a	✓(P. 164) Instrumenti Oxyrhynchitici fragmentum (ca. a. 582)	119	VIII
49	✓(P. 24) Pacti initium (a. 619)	119	IX
50	✓(P. 137) Apocha machinae acceptae (s. VI/VII)	120	
51	✓(P. 7) Rationes pensorum et acceptorum (s. VI/VII)	121	XI

*) Numeri continuantur fasciculis ab E. Schaefer et L. Eisner editis.

PETITIO CONDUCTIONIS AGRI PUBLICI

(P. 22)

a. p. Chr. 98 m. Sept. d. 11

8,1 × 21,5 cent.

Omnium fortasse antiquissima papyrorum quae hoc libello continentur, certe quidem earum, in quibus ascriptum invenimus diem, est papyrus haec; sola enim sine dubio primo p. Chr. n. saeculo attribuenda est. Eo magis dolemus, quod non tam integra charta mansit, ut argumentum plane perspicuum sit; haud sane dubium est, quin papyrus conductionis pactum vel potius petitionem contineat¹⁾, qua Aegyptius quidam, cui nomen est Heras, se agros profitetur conducturum esse, si sibi locentur. Nec quantum voluerit solarium (φόρον) solvere nescimus; denique etiam ad magistratum aliquem de agro publico litteras has datas esse ex eo colligere possumus, quod in subscriptione legimus verbum ἐπιδέδωκα; sic enim ii scribere solent, qui magistratus libello adeunt.²⁾ Sed a quo magistratu³⁾ quo in oppido⁴⁾ quantum qualemque agrum (καμυλιανήν γῆν?) ille agricola conduxerit, certe intellegere nequimus.

1) De conductionis et locationis instrumentis eorumque formulis Stephanus Waszynski egit a. 1905 in libro cui inscripsit *Die Bodenpacht. Agrargeschichtliche Papyrusstudien. I. Die Privatpacht*. De publicis autem agris conductis nonnulla praebet Rostowzew in Philologi IX vol. suppl. (*Geschichte der Staatspacht in der römischen Kaiserzeit*) atque in Archivi vol. suppl. I (*Studien zur Geschichte des römischen Kolonats. Archiv für Papyrusforschung, 1. Beiheft 1910*). Praeterea confer G. Gentili, *Dagli antichi contratti d'affitto. Studi italiani di filologia classica* XIII (1905) p. 269 sqq. et Wilcken, *Grds. I*, 290 sqq.

2) Parum igitur accurate Waszynski l. l. p. 27 ἐπιδέδωκε interpretatur *ein Angebot (an den Verpächter) einreichen*, immo potius in iis tantum petitionibus, quae ad magistratum mittuntur, haec locutio usurpatur (cf. P. Lond. III 1227 p. 143 II 350 p. 192, BGU 831, P. Giss. 4; 6 al.). Etiam P. Amh. 85, in qua sane de agris privatis agitur, ad magistratum (ἐξηγητὴν Ἐμπολιτῶν) scripta est, cui illi agri quippe qui orborum essent administrandi mandati erant.

3) Aut ad scribam regium, sicut P. Oxy. 279, Lond. II 350 p. 112, Teb. 374, BGU 640; 881, al. aut ad strategum, ut P. Oxy. 500, Lond. III 1227 p. 143 atque instrumenta huius editionis quae sequuntur, petitionem datam esse veri est simillimum.

4) Ceterae eius aetatis papyri, quas paginis sequentibus publici iuris faciam, quoniam Theadelphiae scriptae sunt, fortasse hanc quoque chartam ex eodem vico ortam esse suspicor.

Scriptura cursiva est; duae autem manus distinguendae sunt, quarum prior ipsam petitionem diligenter exaravit, altera festinanter subscriptionem pro Hera, qui ipse scribendi expers fuit, addidit.

[Τῷ δεῖνι magistratui]
[]ον με[ρίδος]

παρ[ὰ Ἡ]ράτος τ[οῦ Πετ]εσοῦχου (?)

Π[έ]ρσο]ν τῆς ἐπι[γ]ονῆς. Βούλο-

5 μαί μ[ε]ρίσθωσασθαι καμ[η]λιανὴν γῆν (?)

.....] νην καὶ δειομένην[ην]

τῆς] προκειμένης .[.....]

ρεμῇ ἀρουρῶν [.....]

ους ρ. περιμ[.....]

10 διόρυγος λεγομένη[ς εἰς κα-

τάβρομα καὶ κ[α]τανυμ[η]ν προ-

βάτων φυῆς τοῦ ἐνεστῶτος

δευτέρου ἔτους Αὐτ[οκ]ράτο[ρος]

Καίσαρος Νέρουα Τρα[ι]ανῶ [Σεβαστοῦ]

15 Γερμανικοῦ φόρου τοῦ πεν-

τὸς ἀργυρίου ὁρα[χ]μῶν ἑξα-

τὸν εἴκοσι ἀκμυθόνων καὶ

ἀνυπολ[όγω]ν, τὸν [δὲ] φόρον

ἀποδόσκει ἐ[ν ἀν]αφοραῖς τέσσαρ-

30 σι κατὰ μῆνα τὸ εἰροῦν ἐξ ἴσου

ἕως Χοῖαχ μηνὸς τοῦ αὐ[τ]οῦ

δευτέρου ἔτους Τραιανοῦ Καίσαρος

τοῦ κυρίου, ἐφ' ᾧ καταφέροντ-

αι καὶ ἐγβήσομαι ἕως νου-

35 μηνίας τοῦ Τῦβι μ[ην]ὸς

τοῦ αὐτοῦ δευτέρου ἔτους,

ἐὰν φένηται μισθῶσέ μοι

ἐπὶ το[ῖς] προκειμένοις, ἃ μετα-

μι[σθῶσα]ι > ἑτέροις καὶ μὴ αὐ-

30 τοιργῆ[σαι ἐξέσ]ται (?).

(Manu alt.) Ἡρᾶς Πετ]εσοῦχου (?) ἐπιδέδωκα

τῇ ἀναφ[ό]ρῳ]ν ἐπὶ τοῖς προκειμένοις)

ἀργυρ[ίου] ὁ[ρα]χμῶν ρχ(?) ε[ἰ]ς [κατα]νομ[η]ν(?) [προ-

βέτ(ων) ἐφ' ᾧ καταφάγονται καὶ ἐγβήσομαι

35 .[.....] ἕως νου]μηνίας

το]ῦ Τῦβι μὴνός τ[ο]ῦ β ἔτους.

Ἔγραφα ὑ[π]ὲρ α[ὐτο]ῦ

μὴ εἰδὸτος. (Ἔτους) δευτέρου Ἀντοχράτορος

Καίσαρος Νέρουα Τραιανοῦ Σεβαστοῦ

40 Γερμανικοῦ [μ]ηνὸς(ς) Σεβαστοῦ ἰδ.

10 l. διόρυγος, cf. Crönert, Memoria Graeca Herculanensis p. X. 11 l. κατά-
βρωμα 19 l. ἀποδώσω 23 extremae litterae τ forma haec fere est: τ 27 l.
φαίνεται μισθῶσαι μοι 31 nominis litterae τesson notatae potius quam perscriptae
sunt 40 [μ]ηνὸς P

4 Plurimi Persae et Persides inveniuntur in papyris aetatis Lagi-
darum et Romanorum usque ad medium alterum p. Chr. n. saeculum; po-
stremo enim, quantum scio, in P. Lond. II p. 189 a. 149 scripta comme-
morantur. Quamvis autem de condicione eorum viri docti dissentiant, certum
videtur illos progeniem fuisse militum Persicorum, qui a Ptolemaeis conducti
erant atque postea sedes agrosque in Aegypto acceperant (cf. Lumbroso,
L'Egitto p. 77 sqq., P. M. Meyer, *Das Heerwesen der Ptolemäer und Römer*
p. 83, W. Schubart, Quaestiones de rebus militaribus in regno Lagidarum,
Diss. Vratisl. 1900, Viereck in *Berl. philol. Wochenschrift* a. 1906 p. 35 sq.,
Wilcken *Grdzge* p. 384).

5 καμηλιανή γῆ: cf. BGU 104, 6. 438, 4. 708, 9.

6 δειομένην = δεινομένην?

12 Compares velim quae leguntur in BGU III 708 ἀπέχμεν τιμὴν χόρ-
του φνῆς τοῦ ἐνεστῶτος ε ἔτους et in P. Flor. 25, 11 εἰς ἔκτισιν μαν φνῆς
τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους.

13 Imperatoris Traiani annus alter incipiebat a Thoyth mensis
Aegyptiaci die primo, i. e. ab Augusti mensis die 29 anni p. Chr. n. 98; dies
autem quartus decimus eiusdem mensis Thoyth cum ascriptus sit in fine sub-
scriptionis, instrumentum certo scimus anni p. Chr. n. 98 mensis Septembris
d. 11 confectum esse.

15 sq. φόρον τοῦ παντός κ. τ. λ. Eandem vel similem locutionem in-
venimus in P. Fay. 93, Lond. vol. III 906, 10sq. p. 108, Flor. 10, 10, BGU
108, 603, 604, 916, aliis.

17 sq. ἀκινδύνων καὶ ἀνυπολόγων i. e. sine ullo tuo periculo atque
sine ulla deductione ex mercede facta. Recte enim Waszynskium hanc formulam
refutatis Wesseleii et Brassloffii sententiis explicasse censeo (cf. etiam P. M.
Meyer in *Berl. phil. Woch.* a. 1906 p. 1643).

18 sq. τὸν φόρον ἀποδώσω ἐν ἀναφοραῖς τέσσασι κατὰ μῆνα τὸ
αἶροῦν ἐξ ἴσου mercedem quattuor pensionibus per partes aequas solvam sin-
gulis mensibus, i. e. primam partem mercedis Thoyth mense eodem, quo in-
strumentum scriptum est, alteram insequenti mense Phaophi, tertiam proximo
qui est Hathyr, quartam denique Choiach mense. Initio autem mensis se-
quentis Tybi, i. e. m. Decembris d. 27, se agris conductis egressurum esse

pollicetur. Confer locutiones similes in P. Lond. II 306, 21 p. 119: ὦν καὶ τὴν ἀπόδοσιν ποιήσεται αὐτῷ ἐν προθεσίαις τέσσαρσι διὰ τριμήνου το. ιϞον (sic scripsit Kenyon; certe autem τὸ αἰροῦν restituendum est) ἐξ ἴσου; BGU 1146, 9sq. ἐν δόσεσιν ἰσομερεῖσι τέσσαρσι διδόντες. Vox ἀναφορά hic oblationem, pensionem mercedis significat, cf. P. Lond. II p. 184 l. 17 φόρον τοῦ παντὸς ἀργυρίου δραχμὰς διακοσίας τεσσαράκοντα, ἃς καὶ διαγράφομεν ἐν ἀναφοραῖς δέκα κατὰ μῆνα τὸ αὐτό, P. Eleph. 20, 8sq. παραλαβὼν τάξασθαι ἐπὶ τὴν βασιλικὴν τρ(άπεζαν) τὰς λοιπὰς ἀναφορὰς τρεῖς, P. Hamb. 5, 21 τὸν δὲ φόρον ἀποδώσομεν ἐν ἡμετέροις διῶσι... κατὰ καιρὸν τὸ αἰροῦν ἐξ ἴσου, BGU 1119, 16 ἐν ἀναφοραῖς ἰσομερεῖσι τρισὶ διὰ τετραμήνου, BGU 1118 (similiter suppl.), P. Alex. a Vitellio editam (Melanges Chatelet) l. 27 ἐν ἀναφοραῖς δέκα, Ditt. Syll. inser. Gr. Or. 225, 17 τὴν δὲ τιμὴν ἀνενεγκεῖν εἰς τὸ κατὰ σιγατεῖαν γαζοφυλάκιον ἐν τρισὶν ἀναφοραῖς. Valde alia notio verborum ἀναφορά et ἀναφόριον, quod l. 32 legitur, est libellus, petitio (= ὑπόμνημα, βιβλίον), cf. P. Lond. II p. 438 (ἀντίγραφον ἀναφορίου. Βούλομαι μισθώσασθαι...); BGU 5 II 10 (ἐπιδεδοκῆναι ἀναφόριον), 163, 7; 168, 1; 250, 21; 613, 1; P. Oxy. 294, 13; P. Gen 74, 6; P. Giss. 4, 17; 8, 13; 92, 14; P. Flor. 61, 17.

23 Verbum καταφάγονται (scil. τὰ πρόβατα) ipsum quoque cum verbis l. 24sq. ἕως νομηνίας coniungendum esse apertum est. Formam autem futuri καταφάγομαι etiam apud interpretes Veteris Testamenti invenimus, velut Ezech. 36, 8 τὸν καρπὸν ὑμῶν καταφάγεται ὁ λαός, Reg. 2, 14, 11 τὸν τεθνηκότα καταφάγονται οἱ κύνες. Alia exempla verbi φάγομαι ac compositorum invenies apud Stephanum. Vide etiam Helbing, *Grammatik der Septuaginta* p. 88; Blass, *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch* p. 42, 46, 53; Radermacher, *Das Griechisch des Neuen Testaments im Zusammenhang mit der Volkssprache* (in *Handbuch zum Neuen Testament* I 1) p. 77.

28—30 cf. P. Oxy. I 101, 47sq. οὐκ ἐξόντος τῇ μεμισθωκῇ ἐτέροις μεταμισθοῦν οὐδὲ αὐτοεργεῖν ἐντός τοῦ χρόνου; vide etiam P. Teb. II 372, 13sq. 29; 378, 29.

32 De verbi ἀναφόριον significatu vid. supra ad l. 18sq.

26a

FRAGMENTUM PETITIONIS CONDUCTIONIS

(P. 190)

saec. p. Chr. I ex. vel II in.

7 × 13,2 cent.

Pascuum agrum se conducturum esse Apollonius quoque, qui et ipse Persam se nominat, profitetur in parvo collectionis nostrae fragmento, quod ut cum instrumento modo tractato comparetur, quasi appendicis loco proponam. Observandum autem est hic non agrum publicum, sed privatum conducendum peti, quod ex verbis παρὰ σοῦ l. 3 facile intellegas.

Ὁννόςφει
παρὰ Ἀπολλ[ω]ν[ος] τοῦ Σαμβᾶ πρόβατοκτηνοτρό[φ]ου [ἀ]πὸ κ[ώ]μης Θεαδελφείας (?)
τῆς ἐπιγονῆς. Βούλομαι μισθώσασθαι παρὰ [σ]οῦ εἰς κατανομήν: [...] καὶ
προβάτων [...] τῆς θ[ε]ο[φ]ανίας [...]

5 περὶ Φιλαγρίδ[α]...[40 fere litt. desunt]
 ἀπ[ὸ] τῆς ἀναγεγραμ[μένης]
 π...[
 .v.oi.o.[

Cetera desiderantur.

2 Vox προβατοκτηνοτρόφος quae lexicis deest invenitur etiam in P. Lond. III 842, 10 p. 141 et Ditt. Inscr. Or. Gr. II 655, 5. Theadelphiae incolam Apollonium fuisse duabus de causis mihi verisimillimum videtur, quod cum plurimae huius aetatis papyri quae hoc libello continentur ex illo oppido ortae sunt tum in l. 5 legimus agrum prope Philagridem, vicum Theadelphiae finitimum, fuisse. Insuper in P. Iand. 28 infra p. 86 edita agricolae Theadelphiae agros Philagrideos conducunt.

27

LITTERAE A COLONIS AD STRATEGUM SCRIPTAE

(P. 135)

a. 100/101 p. Chr.

15 × 18,9 cent.

Argumentum huius libelli misere dilacerati non satis perspicuum est. Agitur autem, ni fallor, de agris publicis vici Euhemeriae, qui colonis usiacis Theadelphenis traditi atque magna ex parte ab his Lysati cuidam Apollonii filio locati sunt. Deinde autem Petesuchum quendam calamitatem intulisse, si recte verba ἐνοχλεῖ καὶ ἐνποδίζει l. 27 et διαφθαρεῖ l. 30 interpretor, referunt illi coloni, duo filii Maronis, ad Claudium Erasum, Arsinoitae nomi Themistae regionis strategum.

Κλαυδ[ί]ω Ἐράσῳ στρατ[η]γῷ Ἀρσιν[ο]ίτου Θεμιστοῦ μ[ε]ρίδ[ου]
 παρὰ Ὀνν[ώ]φρεως καὶ...[ον ἀμφοτέρων Μάρωνος] τῶν ἀπὸ κώ[μης]
 Θεαδελφ[εί]ας ἀμφοτέρων οὐσιακῶν [γ]εωργῶν. Τ[ῷ] ἐν[ε]στῶτι δ[ὲ] (ἔτει)
 Τραιαροῦ [Καίσαρος τοῦ κ]υρίου ἐκλήρ[ω]θημεν εἰς [γ]εωργίαν ἀπ[ὸ] τῶν
 περὶ Εὐη[μ]ερειαν τ[ῆς] πρώτης σφραγίδος ἔ μγ, ἀπ[ὸ] δ[ὲ] τῶν προσ-
 αναγραφ[ο]μένων τῇ γεωργ[ο]νμένῃ σφραγίδι ἀσπ[ό]ρου ἐπ[ὶ]ο[υ] καλυψείας
 ὡσαύτως ἔ η γεωργούντων ἡμῶν κατὰ τὸ ἀν[α]γκασθ[ῆ]ναι προσ-
 αναγ[ο]ράμεσθ[αι]...[δ]...[σ]φραγ[ι]δο[ς], ταῖς ἡμέ[ρ]αις ἔ να ὡς π[ο]σ[ο]ύχεται, ὅσ[τ]α-
 τον δὲ μεθ' ἣν ἐρη[σ]άμεθα κατ[α]σπορέν Αυσ[τ]ῆς τις Ἀπολλωνίου προσ-
 ελθὼν ταῖς σημα[ι]νομέναις ἔ ις ὡς ἀγεωργήτοις οὐ[σ]αῖς ὑπέσ-
 τη αὐτῶν ἐκφόρι[α] τελέ[σειν] ἀνὰ κριθῆς — δ, ἄλλας δὲ
 ἔ ιβ' ἀπορ[α]λ[υ]ψέ[ι]σ[ι]ς χέρσο[ν] εἰργαλοῦ κατεργασάμενοι καὶ
 κατασπεύ[ο]ντες [ἐν τῷ] δέοντι καιρῷ ὁ αὐτὸς Α[υ]σ[τ]ῆς [α]τε[λ]...
 ρίον παρόν[τ]ος ὑπέστη (?) τὸ ἐκφόριον τ[ε]λέ[σει]ν κ[ατ'] ἄρουραν
 πυρ[ο]σφ[ο]ύ — ε, τὰ δ[ὲ]

Cetera nimis lacera sunt; dignoscuntur haec:

16 Πεπεσοῦργον 19 ὁμοίω[ς με]θ' ἣν ἐπο[ησάμε]θα κα[τασποράν]
[ἀρετ]ῆ[ς] τέτ[τα]ρα[ς] | [...]ον πυρ[ο]ῦ 22 βασιλ[ικ]ῆ
 γραμματ[ε]ί[ς] 23 κατ[ασπορ]εῖ κατελθόντι εἰς ξ[υλ]α[μ]ὴν ἐξετά[σ]α[ι] ἐργα-
 σαμ[ι]...αις ἐγένετο ὅφ' ἡμῶν ἡ κα[τασ]πορά καὶ [...] αρ[.] [.]η[ς] ν.ν[.]ν
 [α]ὐτῶι τὰς ἀποδείξεις ε...[.]ει[...] | ὁ προγεγραμμένος Πεπεσοῦργος
 27 παρενοχλεῖ κα[α] ἐνποδίζει 30 διεφθαρ[η]....

1 Ad Claudium Erasmum strategum aliud quoque instrumentum huius collectionis (P. 43) ab eodem, ut videtur, Onnophre, filio Maronis, incola Theadelphiae scriptum est, quod sic incipit:

Κλανδ[ε]ῖ[ω]ι Ἐρ[ά]σω στρατηγῶι Ἀρσινότου Θεμιστόν μερίδ[ος]
 παρὰ Ὀννώφρο[ς] τοῦ Μάρων[ος] τῶν ἀπ[ὸ] κώ[μης] Θεαδ[ελ]φίας τ[ῆς] αὐτῆ[ς] μερίδ[ος]

Versus qui sequuntur nimis deleti ac parum a me investigati sunt quam ut hic proponi possint; videtur autem libellus querulus illa charta contineri.

Erasmus commemoratur etiam in epistula P. Fay. 117 a Lucio Belleno Gemello Euhemeriae incola a. 108 mens. Tybi d. 19 ad filium missa, quem certiore facit Eluram scribam regium iussu epistrategi suscepisse Erasi strategum partes ut eius vicarium. Ad eundem strategum Erasmum P. Lond. 904 vol. III p. 125 data est (a. 104). Semper autem, ubi dignitas additur, στρατηγός Ἀρσινότου Θεμιστόν μερίδος appellatur. Fuitne igitur Erasmus strategus Themistae regionis solius, quod ex illis instrumentis videtur patere, an Themistae et Polemonis regionum, quibus coniunctis eundem strategum saeculis p. Chr. II et III praefuisse vulgo creditur, atque neglegentia tantum scribae altera regio omissa est? Inter omnes enim constat nomen Arsinoitae aetate Lagidarum communi nomine ab uno stratego administratum esse, postea autem ab ineunte saeculo p. Chr. n. altero usque ad medium saeculum tertium tribus nomi regionibus ut singulos scribas regios ita duo tantummodo strategos, alterum regioni Heraclidae, alterum Themistae et Polemonis regionibus coniunctis praefuisse. Has in duas strategias nomen inter a. p. Chr. n. 50 et 100 divisum esse opinantur Grenfell et Hunt (P. Teb. vol. II p. 351). Qui recte intellexerunt iam in P. Lond. 256 (e) 2 vol. II p. 86 a. 11 p. Chr. n. scripta strategum Themistae aut Polemonis regionis nominatum esse; itaque fortasse ineunte saeculo p. Chr. n. primo aliquamdiu tribus regionibus singulos strategos praefectos fuisse coniciunt; quamquam scribam nomen alterius regionis omisisse verisimilius existimant. Neque vero ante a. p. Chr. n. 131 invenimus ullum strategum Θεμιστόν καὶ Πολέμωνος μερίδων, quae res illos viros doctissimos praeterisse videtur; immo praeter strategos Heraclidae regionis aut Θεμιστόν μερίδος solius aut Πολέμωνος solius strategorum mentio fit in papyris; en habes exempla e papyris editis collecta:

PSI 57, 1 Ἐρωτι στρατηγῶ Θεμιστόν μερίδος (a. 52 p. Chr.),
 P. Teb. 298 Ἀπολλωνίῳ στρατηγῶ Ἀρσινότου Πολέμωνος μερίδος (a. 107/08),
 P. Fay. 296 Ἀπολλωνίῳ στρατηγῶ Ἀρσινότου Θεμιστόν μερίδος (a. 113); nomen Apollonii usitatus est quam ut Apollonium Them. reg. strategum eundem putare liceat ac strategum Pol. reg. in P. Teb. 298 nominatum,

P. Teb. 470]στρατηγὸς Ἀρσινότου Πολέμωνος μερίδος (a. 111/112 vel 112/113),

P. Teb. 331 Ἀνδρομάχῃ στρατηγῷ Ἀρσινότου Πολέμωνος μερίδος (ca. a. 131),

P. Teb. 566 Ἀνδρομάχῃ στρατηγῷ καὶ Πτολεμαίῳ βασιλικῇ γραμματεῖ Ἀρσινότου Πολέμωνος μερίδος (a. 131/32).

Dionysius (a. 133) primus στρατηγὸς Θεμιστον καὶ Πολέμωνος μερίδων appellatur. Quamvis autem pauca exempla illa sint, tamen editorum Oxoniensium sententiam, qui omnia scribarum errorum vel incuriae attribuunt, sequendam esse nego. Immo equidem veri existimo simillimum Romanos Aegypto potitos Arsinoitae nomi regionibus singulos strategos, quo nomi administratio facilius fieret, praefecisse; postea autem, ca. a. 132, cum Heraclidae regionem vix minorem esse intellexissent quam ceteras ambas, Polemonis et Themistae regiones coniunxisse atque uni eidem stratego administrandas mandasse.

3 Theadelphiae vici reliquiae hodie Harit nominantur; vid. *Fayûm towns* p. 51sq.

5 Euhemeriae vico prope Theadelphiam sito hodie nomen *Qasr el Banât* est; vid. *Fay. towns* p. 43sq. σφραγιδες in papyris agri partes vocantur emensae et lapidibus finalibus determinatae (σφραγισμένα), quae numeri ordine notari solebant (cf. BGU 831, 6 ἐν τῇ ᾧ σφραγιδί). Hanc sigilli notionem ex Aegyptiaco sermone in Graecum transisse H. Brugsch ostendit in *Thes. inscr. Aeg. vol. III* p. 598sq. Idem valere verba μερίς et κοίτη, quae in chartis Hermupolitanis leguntur, Preisigke ad P. Straßb. 23 (p. 90) et Croenert in *Stud. z. Pal. u. Pap. vol. IV* p. 91 censent. Eratosthenem autem iam orbem terrarum in σφραγίδας descripsisse apud Strabonem II cap. 1 § 22 traditum est.

6 ἀποκαλυψείας et l. 12 ἀποκ[αλ]υψεί[ης] χέρσου (?) αἰγιάλου: αἰγιάλος ἀποκαλυψείας agri litorales dicuntur, qui aqua, sive Nili sive lacus seu fossae, detecti, revelati sunt; litus enim non quotannis opportuno tempore inundatione liberatur, quo saepe fit, ut agri coli nequeant. Sin autem aqua tempore suo recessit, magistratus agros ad colonos regionis locare solent; cf. P. Gen. 16, 11sq.: ἔστιν παρ' ἡμῶν αἰγιάλος ἀναγραφόμενος περὶ τὴν ἡμετέραν κώμην, ὃν ἐν πλείστασι ἀρούραις, καὶ ὅπότεν ἡ τοιαύτη γῆ ἀποκαλυφθῇ, μισθοῦται καὶ σπείρεται κατὰ τὴν συνήθειαν ἐκφορῶν κατ' ἀρούραν. Inspicias etiam C. Wessely, *Karanis und Soknopaiu Nesos. Studien zur Geschichte antiker Kultur- und Personenverhältnisse* (in: *Denkschr. d. Kaiserl. Akad. d. Wiss. in Wien, Phil.-Hist. Kl. Bd. 47*) et M. Rostowzew, *Studien zur Geschichte des röm. Kolonats* p. 166sq. Praeterea in comparationem velim vocentur CPR 239, 6sq. βούλομαι μισθώσασθαι ἀπὸ καλυψείας (sic Wessely; ego malim ἀποκαλυψείας) χέρσου (lege -ον) αἰγιάλου περὶ τὴν προκειμένην κώμην ἀρούρας...; BGU 640, 7 ἀπὸ καλυψῆς αἰγιάλου, quod me intellegere non posse confiteor, nam quid καλυψη, quod verbum semel invenitur in *Etym. Magn.* 87, 19 signif. *velamentum, cortex*, hic sibi velit, nescio; immo potius ἀποκαλυψ(είας) (quasi γῆς αἰγιαλίδος sequatur) αἰγιάλου legendum propono; idem sentio de CPR 32, 7 ἀπὸ καλυψῆς αἰγιάλου, quod Wessely vertit *von der Erdrume des Uferlandes* (sic!); BGU 831, 5 ἀπὸ χέρσου αἰγιάλου; P. Lond. 350 vol. II p. 192, 5sq. ἀπὸ χέρσου αἰγιαλίδος γῆς περὶ τὴν... κώμην.

11 ἀνά praepositio cum accusativo coniuncta significat aequalem quandam distributionem; quae vis non solum apud medicos, ubi de medicamento- rum compositionibus agunt (vide Stephan.), et Novi Testamenti scriptores (vide Radermacher l. l. p. 16 et 115) invenitur, sed etiam saepe in papyris (vide Mus. Rhenan. vol. 57 p. 147sq.), cf. P. Lond. 350 ἐκφορίων ἐκάστης ἀρούρας ἀνὰ πυροῦ ἀτάβας, P. Oxy. 499 φόρον ἐκάστης ἀρούρης . . . ἀνὰ ἀργυρίου δραχμῆς (item CPR 40), P. Flor. 41, Amh. II 88, CPR 41, 239al. Solarium autem (singularum arurarum quaternae vel quinae artabae) satis magnum videtur esse, si cetera instrumenta conferas, in quibus de agris litoralibus conductis agitur, e. g. P. Lond. 350 vol. II p. 192, CPR 239, 33, 32; vide etiam Waszynski l. l. p. 118sq., Gentilli p. 321sq., Rostowzew in RE VII p. 161 s. v. Frumentum.

28

PETITIO CONDUCTIONIS

(P. 191)

a. 104 p. Chr.

7,7 > 20,6 cent.

Huius chartae plus dimidio omnino amissum est, quapropter condiciones pacti plerasque intellegere nequimus. Continetur autem papyro petitio conductionis quam duo fratres, qui Theadelphiae habitabant, ad strategum regionis alicuius Arsinoitae nomi d. 5 m. Choiach a. 8 Traiani, i. e. d. 1 m. Decembr. a. p. Chr. 104 miserunt, ut sibi prope vicum Philagridem trecentae fere arurae agri publici locarentur. Veri autem mihi quidem simillimum videtur non solum ad eundem strategum Θεμιστον μερίδος Claudium Erasmus hoc instrumentum datum esse ac praecedens, sed etiam ab iisdem filiis Maronis, colonis publicis.

Κλαυδίωι Ἐράστωι σ[τ]ρατηγ[ῶι] Ἀρσινούτου Θεμιστον μερίδος·
παρὰ Ὀυνώφρεως καὶ . . . ὠρον ἀμφ[ο]τέρων Μ[άρωνος(?)] τοῦ Μά-
ρωνος . . . γεωργῶν τῶν ἀπὸ κώμης Θεα[δελφείας]. Βου-
λόμεθα ἐξ ἀλληλεγγύης(?) μ[ε]ισθώσασθαι περὶ κώμην Φιλ[α]γρίδα
5 ἀρουρῶν χειμερινῶν καὶ θερινῶν ἕς προίχῃ [ἐν μ[ε]ισθώσ[ει]
]ναι καὶ ἀνη[κ]ούσας ἀρούρας δι[α]κοσ[ί]ας [ἐν] [ε-
νήκοντα(?) ἐκκαίδεκα]τον δυοδριακοστὸν τετρακαίεξηκοστὸν η[.]
[ας, ἀροῦ]ρας μὲν ἑκατὸν δέκα τέσσαρ[α]ς
ἐπὶ χρόν[ον] ἑξήτ[ε]σσ[α]ρα ἀπὸ τοῦ ἐ[ν]στ[α]τος ὀφ[θ]έου
10 ἔτους, ἄλλας(?) δὲ ἐ[κ]ατὸν [. . .] [ο]ντα πέντε πρὸς μόνον
τὸ ἐνεστὸς ὄρθρον ἔτος Α[ὐ]τοκράτορος Καίσαρος Νέ[ε]ρουα Τραϊανοῦ
[ατο. []
[.]

(Unus vel duo versus exciderunt)

15

[.] [. . .] [. . .]
[ν ἀργυ] (π. [. . .] κοφ . . . καὶ

τὸν δὲ ἀργυρικὸν φόρον δι[α]γράφωμεν τ.[. . .][
 τὰ] θ[ε] κατ' ἔτος ἐκ[φ]όρια μετρήσομεν.[.] π[
 Θεαδελ]φείας σιτολόγοις· [ε]ὰν δέ τι ἐκ [τ]ούτων ἐθ[α-
 30 φῶν ἄβροχον γένηται (?), παραδεχθήσεται ἡ μὴν πρὸς τὸ αἰροῦν τ[
]εθα ἀλληλέγγυοι τοῖς τῆς Φιλαργίδ[ος
]ἀρτάβ[ας].. ἀπ..[.] με[θ]α τ[. .
 δ]απάνας, ἐὰν φανήτ[αι] μισθῶσα μὲ ἐπὶ πᾶσι
 τοῖς προκειμένοις. Ὀννώφρις (?) οὐλή] δακτύλ[ω] μικ[ρ]ῶ[ν]
 35 ...ωρος οὐλή ὑπ[ὸ] γαστροχ[υμίων]

(Altera manu:)

]εραίων (?)

ἐπὶ πᾶσι τοῖς προκειμένοις μ[

Ὁ δεῖνα ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ γράμματα μὴ εἰδότες.

("Ετους) η Αὐτοκράτορος Καίσαρος Νέρονα Τ[ραιανου] Σε-
 30 βαστου Γερμανικοῦ Χο] [α]χ ε.

7 l. δυτριοκοστὸν

5 cf. P. Lond. III p. 141 l. 12: ὁμολογοῦμεν πεπρακέναι... νομᾶς προβά-
 των ἐφ' ἐνιαυτὸν ἓνα θερινᾶς καὶ χιμερινᾶς ἀπὸ μηνὸς...

9 Octavus Traiani annus ab 29. d. m. August. a. 104 usque ad d.
 28. m. Aug. a. 105 fuit.

12 cf. P. Lond. II 350 p. 192, l. 11sq. ἐὰν δέ τις ἄβροχος ἡ καθ' ὕδατος
 γένηται, παραδεχθήσεται ἡμῖν τὸ ἐκφόριον, CPR 239: ἐὰν δέ τις ἄβροχον ἡ
 καθ' ὕδατον γένηται (l. -αι), παραδεχθήσεται (l. -αι) ἡμῖν ἐκ τῶν ἐκφορίων...
 BGU 831, 14sq. ἐὰν δέ τις ἄβροχος ἡ καθ' ὕδατος γένηται, παραδεχθ[ή]ναι
 μοι τὸ... ἐκφόριον. Item in BGU 640, 12sq. legendum propono: ἐὰν δέ τ[ι]ς
 ἄβροχος ἡ καθ' ὕδατος γένηται, παρα[δε]χθ[ή]ναι μοι; ubi Krebs editor sic
 scripsit: ἐὰν δέ γ[ὰρ] ἄβροχος ἡ καθ'... το σν... ης παρα[δε]χθ[ή]ναι μοι. For-
 tasse semper καθ' ὕδατος adiectivum est a καθ' ὕδατος vulgari in sermone deri-
 vatum; id certe putabant qui καθ' ὕδατον in papyro illa Raineri et in nostra
 charta scripserunt. Verbum autem παραδεχθήσεται valet nobis reddetur (sic
 vertit L. Wenger, Die Stellvertretung im Recht der Papyri p. 77) vel potius
 deducetur de pecunia debita, merces non soluta in tabulas accepta nobis referetur
 (cf. Preisigke, Girowesen p. 79).

17 διαγράφειν cum in universum solvere tum maxime delegatione sol-
 vere, pecuniam perscribere significat (cf. Mitteis, Trapezitica in Zeitschr. d. Sav.-
 St. XIX p. 217; Wilcken, Ostr. I p. 89sq.; Preisigke l. l. p. 186). Hic autem
 utra vi verbum usurpatum sit, nescimus. Frumentaria autem merces μετρεῖται
 εἰς τὸν θησαυρόν s. εἰς τὸ δημόσιον; cf. apochas a sitologis confectas, quae
 incipiunt: μεμέτρηκεν ὁ δεῖνα εἰς θησαυρόν s. μεμέτρηται εἰς θησαυρόν; vid.
 etiam Wilcken, Ostr. I p. 98sq. 111sq. et Preisigke l. l. p. 88.

22 πρὸς τὸ αἰροῦν scil. μέρος etiam in P. Lips. 106, 16 legitur; cf.
 Wilcken, Archiv I 157; similis est formula in conductionibus saepe obvia κατὰ

μῆνα τὸ αἰροῦν ἐξ ἴσου, quam invenias supra in P. Iand. 26 l. 20, P. Fay. 93, 17, P. Lond. III 904, 14 p. 108, P. Amh. 92, 14 sq. 93, 15 sq.; cf. etiam P. Flor. 13, 5 P. Oxy. 502, 27 BGU 405, 10 P. Genev. 11, 12 P. Goodsp. 13, 5.

29

APOCHA EXACTORIS

(P. 52)

a. 103 vel 104 p. Chr.

11,6 × 12 cent.

Hanc apocham Sambas tributorum exactor pecuniariorum ad vici nesciocuius nomi Arsinoitae incolam, cuius nomen deletum est, conscripsit. Pecuniam autem *eis λόγον δαπάνης κριοτάφων* (s. -ου) *Πτολεμαῖδος Ὁρμον* acceptam testatur. Quorum sacerdotum minoris ordinis¹⁾ sumptus incolis regionis circumiectae vel totius nomi videntur distributi et a praetoribus publicis esse exacti.

Pag. aversa

Σαμβᾶς [π]ράκτωρ ἀργυροκτῆν κώ-
μης. [π]ιδ[ος].
Μύσηθ[ον] χαλκῖν. Ἐχω παρὰ [σοῦ
eis λόγον δαπάνης κριοτάφων
5 Πτολεμαῖδος Ὁρμον ξ (ἔτους) Τρα[ια-
νοῦ Κ]αῖ[αρος τοῦ κυρ[ε]ον [δ]ραχμᾶς
ἑκατὸν ὀ[γ]δ[ο]ήκοντα πέντε (γίνεται) δραχμᾶν] ρπ[ε
ὥς τῆς δραχμῆς] ἀνὰ χαλκ[ο]ῦ ἐπ[ε]τ[ε]
.. ανα [..].. δραχμῆς.
10] συν. . . ὀβολ[.]

Finis perisse videtur

2 fortasse Καρ[α]νιδ[ος] sive Θεοξ[ε]νιδ[ος] s. Θεογο[ν]νιδ[ος] suppl. 3 l. χαίρειν
7 corr. ὀ[γ]δ[ο]ήκοντα

1 sqq. De formula epistulari instrumentis praeposita vide Ziemann, *De epistularum Graecarum formulis*, diss. Hal. 1910 p. 265.

4 Inter sacerdotes inferioris ordinis Aegyptios non solum inveniuntur, quorum curare fuerit corpora mortuorum hominum (*παράσθισται, ταφίζονται, χοανύται*), sed etiam complura genera sacerdotum innotuerunt, qui sacras bestias aut vivas nutrent aut mortuas condirent ac sepelirent, velut *ιβιοβόσκοι, ιερακοβόσκοι* et *ἀρχενταφισταί, ιβιστολισταί, ιβιοτάφοι, κριοτάφοι*. Hi arietum sepultores certe una adhuc in papyro Tebtynensi commemorantur vol. I 72, l. 411, fortasse etiam 61 (b), 401. De singulis inspicias Ottonis librum egregrum.

1) cf. W. Otto, *Priester und Tempel im hellenistischen Aegypten* I p. 94 sqq.

Fay.
etiam
13, 5.

5 *Ἡτολεμαῖς* (ἐπὶ τοῦ) Ὀρμον in Heraclidae regione Arsinoitae nomi loco, quo Illahū oppidum nunc est, prope finem Heracleopolitae nomi sita videtur fuisse; cf. *Fay. towns* p. 12 sq., *Teb. pap.* vol. II p. 400.

30

VADIMONIUM IURATUM

cent.

(P. 60)

a. 105 vel 106 p. Chr.

8,8 × 23,5 cent.

vici
uscri-
κίδος
ptus
pra-

Hac papyro vadimonii instrumentum continetur ad regium scribam Themistae regionis nomi Arsinoitae datum. Theadelphiae enim oppidi incolae tres ut videtur per imperatorem Traianum iurant se sua sponte ac voluntate pro tribus agricolis Theadelphenis, qui agrum publicum prope Euhemeriam in quinquennium videntur conduxisse, praedes fore et vectigalia, quae illi non pependerit, in se recepturos esse. Quamvis autem pauca e verbis chartae valde mutilatae cognoscere possimus, tamen magni censeo momenti hanc papyrum esse, quia nullum quantum scio adhuc e papyris innotuit instrumentum vadimonii pro colonis publicis ad magistratus datum.¹⁾

Σα]ραπίων βασιλικῶι γραμματεῖ
Ἀρσι(νοίτου) Θεμ(ιστου) μερίδ(ος)
Ἀβ(?)οῦς Μύστον καὶ Ἀμφῆς Τιθορέους
κα]ι...α.ο[.]ον[.]...ἐπὶ κα[μ]η]ς
5 Θεα]δελφείας τῆ[ς] αὐτῆ[ς] μερίδ[ος]
ὁμ]νύομεν Ἀν[τοχρ]άτο[ρ]α Καίσαρα
Νέρουαν Τρα]ιανὸν Σεβαστὸν Γερμανικ(όν)
Δα]κικὸν ἐκονσ[ί]ως κα[λ] ἁν[θ]αιρέτ(ως)
ἐγ]γνᾶσθαι Ὁ[ν]νῶφρι]ν καὶ Μαργῆτα
10 καλ.] περὶ [.....] τῶν ἐπὶ τῆς
κ]ώμης Θεα]δελφείας τῶν κατ' ἔτος
ἐκ]φορῶν καὶ σπ[ερ]μάτων ὧν ἐμισ-
θῶ]σαντο ἐγ' δ[ημο]σίον εἰς πεντα-

ειν

ann,

eni-
xρι-
qui
elut
poi.
tur
nis

qq.

1) Imprimis conferas BGU 244 (aetate Gallieni) ὁμνῶ... ἐκονσ[ί]ως καὶ ἀν[θ]αιρέτως ἐγγνᾶσθαι Ἀνρήμιον Σαραπίωνα γενόμενον καὶ αὐτὸν ἐγγνητὴν Ἀνρηλίου Ἐκονσ[ί]ως ἀναδεδομένου (sic recte corr. Wenger) εἰς βαβδονχίαν, ubi vadimonium fideiussor fideiussoris fecit, quod Wenger *Überbürgschaft* vocat; cf. etiam P. Petr. 46. Plane alia sunt vadimonia a Wengero *vindezartige Gestellungsbürgschaften* nominata, in quibus eadem formula ὁμνῶ ἐκονσ[ί]ως καὶ ἀν[θ]αιρέτως ἐγγνᾶσθαι invenitur, velut BGU II 581, P. Grenf. II 62, II 79, BGU III 936. De omnibus his rebus vide Leopoldi Wenger commentariolum cui inscripsit *Der Eid in den griechischen Papyri* (in *Zeitschrift der Savigny-Stiftung, Romanistische Abteilung*, vol. XXIII a. 1902 p. 158 sqq.).

ετ[θ[α]ν ἀπὸ τοῦ [ένεσ]τῶτος ἐνάτ[ο]ν (ἔτους)
 15 πε[ρ]ὶ Εὐημέρειαν ἐκ τῶν ἀποκαλυ-
 φέντων γ' ἀπ' αἰγ[ια]λοῦ ἐδα[φ]ῶν
 δέκα δύο [...] ἐάν [...] π[.]...
 μὲν ἀπαιτ[ού]νοι μὴ [ἀ]ποθ[.]

Sequuntur vestigia quinque versuum nimis deletorum.

Subscriptionis alterius manus quae dignoscuntur, haec sunt:

27 ἐκφορίων καὶ [σ]περμάτ(ων) | [τῆς πεντ]αετίας [καὶ τῶν ἀν-
 αγ[κα]ίων δ[η]μοσίων | [.....] γ' ἀρουρῶν [.....] ἐάν ἀποδοῖ η[

Subsequuntur tertiae manus subscriptionis vestigia.

31

DE MORTE FILII RELATIO

(P. 53)

saec. p. Chr. II in.

10,2 × 9,1 cent.

Hac papyro continetur *ὑπόμνημα τῆς τελευτῆς* quod dicunt Graeci, quo Mareus Mareutis filius incola vici Theadelphiae refert ad Sarapionem eiusdem vici scribam publicum mortuum esse filium Onnophrem.

Similis argumenti sunt papyri Fay. 29 (a. p. Chr. n. 37 conscripta), Lond. 281 vol. II p. 66 (a. 66), BGU 773 (a. 69—117), 1068 (a. 101), Lond. 173 vol. II p. 66sq. (a. 101), 208 a vol. II p. 67sq. (a. 138), P. Straßb. 70 (a. 138), BGU 17 (a. 142), Oxy. 1198 (a. 150), Teb. 300 (a. 151), Rain. 2026¹) (a. 153), BGU 254 (a. 160), Oxy. 262 (a. 161), Lond. 338 vol. II p. 68 (a. 170), Fay. 30 (a. 173), Oxy. 173 vol. I p. 240 (a. 174), BGU 79 (a. 175), Oxy. 79 (a. 181—92), Teb. 301 (a. 190), Oxy. 1030 (a. 212), Rain. 1410¹) (a. 237), 1412¹) (a. 237), Oxy. 1200 (a. 266), Vindobonensis certo ut videtur numero carens, quae in actis academiae scientiarum Vindob. class. phil.-hist. vol. XXXI p. 7 a 1895 edita est a Wesseleio. Haec documenta omnia declarant morem legemque fuisse apud Aegyptios, ut brevi tempore²) post mortem propinquorum magistratus, et scribam regium (τῷ βασιλικῷ γραμματεῖ, cf. BGU 17, 79, Rain. 1412, 2026, Lond. 173, 208a) et scribam vici (τῷ κομωγραμ-
 ματεῖ, cf. P. Fay. 29, Teb. 300, 301, Lond. 338) aut scribas nomi capituli (τοῖς γραμματεῦσι τῆς μητροπόλεως, cf. BGU 254, Fay. 30) certiores

1) Raineri archiducis papyri a Wesseleio lectae et suppletæ exstant in dissertatione, quam Guilelmus Levison scripsit Bonnae a. 1898 *Die Beurkundung des Zivilstands im Altertum. Ein Beitrag zur Geschichte der Bevölkerungsstatistik*.

2) Semper fere legimus τῷ ἐνεσῶτι μηνὶ τοῦ ἐνεσῶτος ἔτους.

facerent de illorum morte atque orarent, ut nomina eorum referrentur in mortuorum indicem (ἀξιὼ τάσσεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ τῶν τετελευτηκότων τάξει) vel, quod exstat in instrumentis tertii saeculi, de vivorum tabulis eximerentur (ἀξιὼ σε περιαιρεθῆναι τοῦτο τὸ ὄνομα).¹⁾ Eosdem ad magistratus Aegyptii litteras de filiis natis mittere solebant, ὑπομνήματα τῆς ἐπιγεννήσεως quae vocabantur, velut BGU 111 (a. 138/139), 110 (iisdem annis), 28 (a. 183), aliae. Imprimis vero comparandae sunt relationes de peregrinatione (ἀναχώρησις εἰς ξένην) ad magistratus a propinquis factae, ut P. Oxy. 251, 252, 253. De causa autem huius consuetudinis confer, quae Wilcken, *Ostr.* I p. 454sq. et *Grdsge* p. 196 exposuit.

Dimidia fere chartae pars amissa est; sed id maxime doleo, quod etiam, quo tempore filius mortuus vel quo die papyrus scripta sit, iam non certe cognoscere possumus. Saeculo autem p. Chr. n. alteri ineunti et propter litterarum formas et propter formulas ceteris huius aetatis papyris similes²⁾ existimaverim papyrum attribuendam esse. Quodsi in versum noni et decimi reliquiis recte vestigia litterarum νερ et ριο dignovi, instrumentum Traiani aetate confectum esse apparet, quae res eo quoque comprobatur, quod ceterae huius editionis papyri Theadelphinae omnes Traiani temporibus scriptae sunt. Scriptura est cursiva pulchra atque perspicua.

Σ]αραπ[ι]ωνι κατωγραφματι Θεα[δελφείας
 παρὰ] Μαρεῦτος τοῦ Μαρεῦτος τοῦ Μ[αρεῦ-
 τος (?) μ]ητρὸς Τορεῦ[τ]ος τῆς Μύσθου τῶ[ν
 ἀπὸ τῆς] κώμης. Ὁ υἱ[ός] μ[ου] Ὀννώφρις [...
 5 ...] ε[...]. τα Μαρεῦτος τ[...]. ψος λ[...].
 λ]αγγ[ρα]φ[ού]μ[εν]ος ἐπὶ τῆς προ[κειμέ-
 νης] κώμης ἐτελεύτησεν τ[ῶ] ἐνεστῶτι
 Σ]εβαστῶ μηνί [τ]οῦ ἐνε[στῶτος].....
 ἔτους] Νέφ[ου]α Τραιανὸς Καίσαρος
 10 τοῦ κυ[ρ]φ[ό]υ

Cetera desunt. In parte aversa nihil exstat.

5 Hic Onnophris puto professionem indicatam fuisse et fortasse μ]ετὰ Μαρεῦτος, i. e. socium Mareutis patris, supplendum esse.

1) Digna quae commemorentur sunt verba papyri Teb. 300 (a. 151), in qua duae illae formulae iam inter se videntur coniunctae esse: διὸ ἐκιδίδωμι (sc. τὸ ἐπόμνημα), ὅπως περιεθεῖν τοῦτο τὸ ὄνομα ταγήναι (quasi ἀξιὼ praecessisset aut mente supplendum esset) ἐν τῇ τῶν ὁμοίων (i. e. τῶν τετελευτηκότων) τάξει.

2) In utraque papyro Rain. tertii saeculi supra allata constructio hypotactica, non paratactica invenitur (ἐπεὶ ὁ δεινὰ ἐτελεύτησεν ... ἀξιὼ ...).

6 λαογραφούμενος est qui tributum capitis pensitat. λαογραφία est proprie populi numeratio per eos facta qui λαογράφοι, censores, vocabantur, census, censura, deinde vulgari significatione, quod Wilcken imprimis in Hermae vol. XXVIII p. 247 sqq. et in libro de ostr. Graec. I p. 230 sq. 243 sq. docuit, capitis tributum, τὸ ἐπικεφάλιον; nam per censum capitum tributa constituentur. Cum autem omnes pueri, qui nondum quattuordecim annos nati erant, ab illo tributo liberi essent, collegerim filium Mareutis iam adulescentem vel iuvenem fuisse eo quo mortuus est tempore (vid. Wilcken l. l.; cf. e. g. BGU 1068 (a. 101): ὁ υἱός μου Ἰώσηπος μητρὸς Σαρράς ἀφῆλξέ μῆπω καταλήξας εἰς λαογραφίαν ἐτελεύτησε...).

10 sqq. sic fere supplendae sunt: διὸ ἀξιῶ ταγῆναι (s. τάσσεσθαι) αὐτοῦ τὸ ὄνομα (s. αὐτὸν) ἐν τῇ τῶν τετελευτηκόντων τάξει vel διὸ ἐπιδίδωμι σοι τὸ ὑπόμνημα ὅπως ταγῇ τοῦτου τὸ ὄνομα ἐν τῇ τῶν τετελευτηκόντων τάξει κατὰ τὸ ἔθος, praeterea fortasse καὶ ὁμνῶ per imperatorem sive imperatoris fortunam ἀληθῆ εἶναι τὰ προγεγραμμένα; confer papyros quas supra collegi p. 90 sq.

32

RATIO REDITUUM

(P. 23)

saec. II p. Chr.

8 × 9,1 cent.

Ratio redituum κατ' ἄνδρα confecta in hac charta servata est. Omnia eadem manus tam festinanter ac negligenter scripsit, ut multae litterae lectu difficillimae sint. Huc accedit, quod charta lacunis, ut ita dicam, scatet atque versus extremi prorsus amissi sunt.

Vocem ἔκθεις s. ἔχθεις hic rationem, indicem significare e multis papyris similibus elucet; e. g. cf. P. Lond. III p. 93 καταλείπεται ἐν ἔχθεισι εἰς μῆνα Μεχελρ... προσόδων ὑπαρχόντων, P. Fay. 42a I 5 ἔχθεις κατ' ἄνδ(ρα)... εἰς μῆνα Φαμενώθ λημμάτων ͵ξλ τοῦ ἐνεστῶτος, 246 ἔχθεις ποτισμ(ων) ἐλαιῶνων, 320 ἔχθεις λοιπ(ων) εἰς Παχὼν κς, BGU 539 ἔχθεις σίτου 15 ἰνδικτ(ονος), P. form. min. Wess. 1201 ἐκθει(ς) σίτου..., P. Lond. II p. 307 ἔχθεις ὀνου, P. Genes. 65 ἔχθεις ναυβίων, P. Teb. 410 ἐκθεις τιμ(ῆ)ς προβά(των), 520 ἐκθει(ς) λαογρ(αφίας), Ditt. Syll. 929, 37 περὶ ἧς καὶ τὴν καθήκουσαν ἔχθειν πεποιήμεθα.

Ἐχθεις προσόδ(ων) εἰς Ἐπίφ

Χαιρήμων Φάσιδ(ς) ~ θ

Χαιρήμ[ων] Εὐδαλμ(ον)ο(ς) ~ λβ

Πα[πο]ντ[ῶς] Ὀννώφρεο(ς) ~ ξ

Πε[θ]εὺς Ὀννώφρεο(ς) ~ ξ.

Ὀρσενούφης Ακουτ(ος) ~ γ

Σάλβιος Δέοντρο(ς) ~ ͵ξλ

Ὁρος Τασεῦτος ~ β
 Τιθοῆς Μυκ[...] ~ υ
 10 Ἰσᾶς Ν[ε]κάνθρον ~ σ
 Ἀπολλ[ώ]μο(ς) Αἰθ(ύμου) [~]..
 Ἀλκιμος Παούτο(ς) ~ λ.
 Ἀραβίων Ἀμφίφρο(ς) ~ ξ
[

11. ἐκθεσις 2sq. ~ signum oboli est 7 [= ἦμισυ 9 [= εἰ = ἦμισυ τέταρτον?

33

SACRAMENTUM VIGILUM NOCTURNORUM

(P. 55)

Commodi aetate

8,8 < 15,8 cent.

Hoc in instrumento tres Busiridis vici incolae, qui nocturni vigilēs (νυκτοφύλακες) eiusdem vici constituti sunt, sacramentum apud magistratus dicunt ac per imperatoris fortunam iurant se diligenter officii sui partes impleturos esse. Similia instrumenta in magistratibus ineundis confecta complura in papyris inventa sunt, velut P. Oxy. 82 a stratego medio saeculo tertio scripta, P. Oxy. 81, in qua a. 244/5 vir ad vectigalia exigenda designatus se munere bene esse functurum iurat, P. Lond. 301 vol. II p. 256sq. aetate imperatoris Antonini conscripta, qua continetur ius iurandum alicuius, qui liturgiam quandam suscepit¹⁾, P. Oxy. 87, quam a. 342 ναύκληρος θαλαττίου ναυκληρίου scripsit ad logistam Oxyrhynchi, aliae.²⁾ In universum conferenda sunt, quae Leopoldus Wenger de iure iurando in papyris Graecis obvio l. l. p. 158sq. exposuit.

Νυκτοφύλακες nomen adhuc in papyris quantum scio nondum repertum est. Alexandriae autem cohortes vigilum, quibus praeerat ὁ νυκτερινὸς στρατηγός, νυκτοφύλακας nominatas esse docet Philo vol. II p. 534 ed. Mangey. (Θορύβου δ' ὄντος κατὰ τὴν πόλιν καὶ τῶν νυκτοφυλάκων ἔνω κάτω διαθεόντων....). Accedit papyrus bibliothecae Parisinae, quam a Wesseleio lectam Otto Hirschfeld publici iuris fecit in opusculo de Aegyptiorum magistratibus quibus publicae securitatis cura aetate imperatoria delata erat (in actis Acad. litt. Berol. a. 1892 p. 815sq.). Illo enim instrumento continetur index custodum vicorum complurium a

1) Verba sunt: ... ὁμνῶ ... ἀντιλήμψασθαι τῆς χρείας πιστῶς καὶ ἐπιμελῶς καὶ πᾶσαν φροντίδα ποιήσασθαι τοῦ παραμένειν τοῖς ἐπικλήουσιν μέχρι τῆς ἐν πόλει ἐργοστασίας καὶ παραδόσθαι τὸν γόμον σφῶν καὶ ἀκακούρηγτον τῷ ἐμμεντοῦ κινδύνῳ ἢ ἐνοχος εἶην τῷ ὄντι.

2) cf. P. Flor. 75, P. Goodsp. 14, Archiv f. Pap. III p. 518, Oxy. I 77, 100, 125 II 239, 240, 260, 263.

vici scribis confectus atque commemorantur cum alii custodes, velut εἰρηνοφύλακες, εἰρηνάρχαι, πεδιοφύλακες, ὄρεοφύλακες, tum ἀρχινοκτοφύλακες καὶ φύλακες αὐτῶν. His quoque custodibus, quibus οἱ ἀρχινοκτοφύλακες praefecti erant, nomen νοκτοφύλακας fuisse veri simillimum esse putaverim.

Scriptura est valde cursiva et satis difficilis lectu.

Φ[τοῦ δεινός μετ' ἐγγύν
 Βαβίλλου Βεράτος καὶ Μύσ-
 της Ἀρχίους μετ' ἐγγύν Ἀρ-
 μάχιος Μύστον καὶ Ἀρμάχ[ις
 5 Αἰ[...]στον μετ' ἐγγύν Παχθί-
 νιος Παφίμος οἱ πάντες ἀπὸ
 κόμης Βουσίρεως οἱ γ'
 κατασταθέντες νοκτοφύλα-
 κες τῆς αὐτῆς) ὁμνύομεν τὴν
 10 Ἀσρηλίου Κομμόδου Ἀντωνίνου
 Καίσαρος τοῦ κυρίου τύχην
 ἀντιλήμψασθαι τῆς χάριος
 καὶ φυλάξιν διὰ νυκτὸς
 τὴν χάμ[ην] ἐνεγκλή-
 15 τως καὶ ἀμέμ[π]τως πρὸς
 20 ἔν] ξ[ε]τος κινδύνου πα-
 ρὰ ἡμ[ᾶς] ὄντος, ἐάν τι
 μὴ δεό[μ]τως γένηται.

(Manu altera:) [...M]άρχον Ἀσρηλίου
 20 Κομμόδου Ἀντωνίνου
 Καίσαρος τοῦ κυρίου
].

10 19 20 imperatoris nominum litterae contractae sunt ea ratione, quam Wilcken, *Grds.* p. XLII *Verschleifung* vocavit 10 sub exitu *αντωνινου* nominis lineolam acclivem habet P 12 l. ἀντιλήμψασθαι τῆς χάριος 13 l. φυλάξιν

7 De Busiri Heracleopolitae nomi vico vide C. Wessely, *Topographie des Faiyum (Arsinoites nomus) in griechischer Zeit (Denkschriften der Wiener Akademie der Wiss. phil.-hist. Kl. Bd. 50)* p. 53 sq., Grenfell-Hunt-Smyly, *The Tebtunis papyri* vol. II p. 374.

12 ἀντιλήμψασθαι τῆς χάριος est lat. *se officio suo bene functuros esse*. Quae formula invenitur etiam in P. Lond. supra collata: ἀντιλήμψασθαι τῆς χάριος.

LITTERAE A SACERDOTIBUS AD SCRIBAM REGIUM DATAE

(P. 86)

a. p. Chr. 190 m. Nov. d. 26

11,2 x 26 cent.

His litteris Sarapion propheta templi Mercurii et Veneris et Pathotes alique sacerdotes (ibidis ut videtur) Sereno scribae regio nuntiant se instrumentum quoddam magistratibus tradidisse (καταχωρίσαι) atque apocham accepisse. Cf. Preisigke, *Girouesen* p. 455 sqq. et 409.

Σερήνω βασιλ(ικῶ) γρ(αμματεῖ) Ἀρσι(νοίτου) Πο(λέμωνος) μερ(ι)δ(ος)
Σαραπίων Παθώτων προφήτης ἱεροῦ

Ἐρμού καὶ Ἀφροδίτης κόμης Τεμ. [...]

καὶ Παθώτης Ἀρχ(οκ)ρε(ί)ον[ος]....

5 τ[...]. ἰδος καὶ οἱ λοιποὶ [ἰ]ερε[ί]ς το[ῦ] αὐτοῦ ἱερ[οῦ]

χαίρουσιν. Κατεχωρίσαμεν ρ[...].

χ[...]. ντων ὄντων ἐν τῷ ἡμ[ετέρῳ] (?)

ἱερῶ καὶ τ[...]. ἰδος τῆς αὐτῆς .[

τοῦ διεληλυθότος λ (ἔτους) Αὐρη[λί]ου [Κομμόδου]

10 Ἀντωνέινου Καίσαρος τοῦ κυρίου

καὶ ἔσχομεν ἐ[π]οχήν. (Ἐτεῖ) ἡ

Αὐτοκράτορος Κ[αί]σαρος Μάρκου Αὐρηλίου

Κομμόδου Ἀν[τ]ωνείνου Εὐσεβίου

Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ Ἀρμενικοῦ Μηδικοῦ

15 Παρθικοῦ Σ[ε]ρμ[α]τικοῦ Γ[ε]ρμαν[ί]κου

Μεγίστου Βρεταν[ν]ικοῦ Ἀθῦρ ᾧ

Manu altera:

Σαραπίων προφήτης καὶ Παθώτης

... [α]πειρ ἱβιοῦ[ς] ρεῖς δι' ἑμοῦ Ἀνὸντ

...]. καταχωρίσαμεν ὡς πρόκ(ε)ται).

2 De prophetis, sacerdotibus superioris ordinis Aegyptiis, vide W. Otto l. l. I p. 80sq. Idem p. 7 docuit deorum nomina Graeca, quae in papyris lapidibusque Aegypti inveniuntur, plerumque deos Aegyptios significare, non Graecos. Deae enim Hathori, ut exemplum afferam, Aegyptii nomen dederunt Aphroditae, quippe quam eandem esse putarent atque Hathorem (cf. Wilcken *Ostr.* I p. 710, ubi ostenditur Ἀφροδίτης πόλιν eandem ac Παθῶριν, i. e. urbem Hathoris, fuisse). — In papyris Parisinis (5, V 11 VII 10 XXXI 10 XXXII 6; 11, 18) sacerdotes et Hermae et Aphrodites commemorantur; in lapide Rosettano (CIG III 4697) cum alii di tum Helius, Hermes, Aphrodite nominantur.

18 ἱβιοῦρεῖς in papyris adhuc non sunt inventi, quantum scio.

VENDITIONIS INSTRUMENTUM

(P. 90)

s. II ex. vel III in.

10,8 × 15,8 cent.

Mulier incerti nominis, fortasse Teseuris, incola Philadelphiae se Copriae cuidam bovem nigram vendidisse et venditi pretium ab illo accepisse profitetur.

Scripturam, quamvis a papyris praecedentibus differat, tamen quia manu inculata et agresti exarata videtur esse, saeculo p. Chr. n. alteri exeunti vel tertio ineunti assignare non dubito. Eandem ad aetatem annus vicesimus primus spectat in v. 11 ascriptus nomine imperatoris omisso. Quem annum non tam Hadriani aut Antonini Pii fuisse quam Commodi vel Caracallae, quorum utriusque annos ab initio patris imperii numeratos esse constat, propter litterarum formas existimaverim. Anni igitur p. Chr. n. 181 aut 213 mense Mesore, qui est a d. 25. m. Iul. usque ad d. 23. m. Aug., instrumentum confectum esse verisimillimum est.

Τε[σεῦ]ρις Μύθον ἀπὸ κή-
[μης] Φιλαδελφίας Κο-
πο[λ]ι[α]ν[ι]αν[ι]ς χαίρειν.
Ὁμ[ολογῶ] πεπ[ο]ρεῖν τὴν
5 ὑπ[άρχ]ουσαν μ[ο]ι βοῦν μελ[ά]-
νην τελίαν ἀργυρίου
Σ(εβαστῶν) δ[ι]ο[ρχ]μῶν ἑκατὸν ἱχο-
σι (ἡμῖν) [εἰς] πλήρις καὶ βεβε-
ῶσ[ω] πάση βεβεῶσι καὶ χα-
10 θ[α]ρδ[ύ]ν ἀπὸ παντὸς[ς] κινδ[ύ]-
νου. (ἔτους) ἡ̅α̅ Μεσορῆ[ς] [.]
Σα[ρα]πάμωφ[ν] .]ως
ἔγ[ρα]ψ[α] ὑπὲρ αὐτῆς ἀγ[ρα]-
μ[μά]του.

1 Teseuris nomen, quod supplēvi, in papyris non raro invenitur; possit etiam Τε[σαῦ]ρις vel Τε[τῶ]ρις vel sim. Μύθον videtur scriptum esse pro Μόθον, quod est nomen apud Aegyptios frequentissimum 3 fort. genet. .]ιαννης 4 πεπρακεν saepius (velut BGU 471) pro πεπρακεῖναι 5 μέλα-
νος, -η, -ον legitur etiam in P. Lond. I p. 94, p. 105 (μελάνης βοός) et P. Gen. 48, 7 (βοῦν μελάνην). Aliter BGU 603, 18, ubi ἐλεκτηῖς μελένης legendum esse puto; potest igitur in hac quoque papyro exstitisse μελ[έ]νην pro μελάνην, quod invenitur etiam BGU 153, 15 κάμηλον μίαν τελίαν θήλειαν μελάνην 61. τελείαν 7 initio versus ε) legi nec quo alio modo suppleri possit scio nisi Σ(εβαστῶν) ἱκοσι pro εικοσι 8 γ ut vid. P lege εἰς πλήρης, quod saepe in papyris (velut

P. form. min. 26, 4; 30, 4; 32, 5; 54, 1; 72, 5; 73, 5; 83, 5; 96, 5 al.) invenitur ac scriptum est pro *εις πληρης*, vel potius *πληρης* hic indeclinabilis forma est, vid. Brinkmann in Mus. Rhen. vol. 63 p. 306, Mayser l. l. § 10, Radermacher l. l. p. 50.
*) in pap., item in versu sequenti 8sq. l. *βεβαιώσω πάση βεβαιώσει*

2 Nomi Arsinoitae regionis Heraclidae vicus est Philadelphia, cuius ruinae prope vicum Rubbayât a Grenfellio Huntioque repertae sunt; cf. *Archaeological Report* 1900—1, p. 7.

6 *τελείαν*: *τέλειος* non est *vitiis carens*, sed designat pecudem adultam, quae iam ad iustam aetatem et magnitudinem pervenit; cf. exempla quae Stephanus s. v. collegit, imprimis respicias Hom. Il. A 66 *αἰγῶν τε τελείαν*, quod Hesychius explanavit *τῇ ἡλικίᾳ τελείων*.

8 *βεβαιώσω πάση βεβαιώσει* i. e. in sermone iudiciali *omni auctoritate praestabo tibi ius possessionis*, quod per emptionem accepisti.

10 Formula *καθαρόν ἀπὸ παντὸς κινδύνου* idem valet quod formulae usitatissimae *ἐκινδύνῃ ὄντα ἀπὸ παντὸς κινδύνου* et *ἐκινδύνῃ πάντα (ἀπὸ) παντὸς κινδύνου*, i. e. *sine ullo tuo periculo*. Teseuris affirmat, ut moe est in eiusmodi instrumentis, emptorem nullo damno affectum iri, sed se ipsam de omnibus periculis ei cauturam esse.

36 ✓

APOCHA

(P. 89)

s. III p. Chr.

7,2 × 13,5 cent.

Hac papyro apocha continetur ab Aurelio Isidoro curatore filiae Acutis ad Nepotianum Philadelphiae procuratorem data. Conscripita est papyrus d. 30 mensis Phamenoth anni noni imperatoris cuiusdam, quem aut Alexandrum Severum aut Gallienum esse inde concludo, quod scripturam saeculo p. Chr. n. tertio ineunti vel medio censeo attribuendam esse, i. e. d. 26 mensis Martii anni p. Chr. n. 230, id quod verisimillimum puto, aut anni 262. Constantini vero aetati propter litterarum formas instrumentum non assignem. Post annum autem 212 chartam exaratam esse inde elucet, quod et is, qui apocham dat, et is, cui datur, nomini-bus suis Aurelii praenomen praeposuerunt. Litteras manus rudis in vili charta male confecta transversas per fibras exaravit.

Pag. a versa

Ἀρχηγίος Ἰσίδωρος

φροντιστής

Τηρχίας Ἀκούτος

τοῦ Μύστον

5 Ἀρχηγίω Ν[ε]φωτια-

νῶ φρον[τ]ιστῆ Φι-
 λ[α]δελφ[α]ς[ς] χ[α]ίρειν.
 Π[α]ρ[ε]λαβ[ο]ν [π]αρά σο[ῦ]
 ἐξ[ε] ἐγκεινύσεως τοῦ
 10 διασ[τ]ημ[ο]τ[ῶ]ν[α]τον[ος] ἐπ[ὶ] ο-
 χον πυ[ρ]ρ[ῶ]ν μέτρῳ δη-
 μ[ο]σίων [ἀ]ρτάβας
 ἐβδ[ο]μήχον[τ]α
 ἡμισυ τέταρτον.
 15 (ἐτους) θ' // Φαμ(ἐνὶ θ) λ'
 In tergo nihil scriptum est.

5 cf. *Nesotianus* P. Fay. 105 II 14 (c. 180 p. Chr.) et Mayser p. 174

2 φροντιστής hic curatorem, tutorem designat; de quo vide praecipue
 O. Gradenwitz, *Einführung in die Papyruskunde* p. 156 et *Archiv f. Pap.*
 vol. III p. 406 sqq. In v. 6 autem inest plane alia vocis notio. Hic enim
 φροντιστής Philadelphiae nominatur. Cuius vici procuratores nondum inno-
 tuerunt; sed complures aliorum vicorum procuratores in papyris commemo-
 rantur, velut in P. Lond. 851, 11. 47 Ὁρσενούφης φροντιστής κόμης Ἀπιάδος
 καὶ Σένθεως, per quem a pastore φόρον προβάτων se accepisse strategus
 Alexandriae testatur, in papyris Florentinis Irenaeus φροντιστής Ἐδμήρειας,
 Heras φροντιστής Μυρολίδος, Palas φροντιστής Φιλωτερίδος, alii, imprimis vero
 Heroninus φροντιστής Θεαδελφείας et Θρασῶ (s. Σαθρῶ) et Ναρμονθέως. Idem
 Heroninus in P. Lond. III p. 199 v. 267, p. 203 v. 424 προνοούμενος τῶν
 περὶ τὴν Θεαδελφείαν appellatur similem in modum ac φροντιστής Ἀδξάνων
 in P. Flor. 147, 3 προνοῶν Θεοξενίδος et Horion in P. Flor. 234, 3 φρον-
 τιστής τῶν περὶ Σεντρεπείας. Fuerunt igitur οἱ φροντισταί magistratus publici
 qui singuli omnes possessiones agrosque vici vel urbis et publica (οἰκίαι) et
 privata (κτήματα) administrabant; cf. P. Oxy. I 58 (a. 288): ἐδέησεν ἐπιστα-
 λῆναι ὁμειν ἕνα ἐκάστης οὐσίας ἕνα τινὰ φροντιστὴν ἀξι[ό]χρεων κινδύνῳ ἐκά-
 στης βουλῆς αἰρεθῆναι ποιήσῃτε. Inspicias velim quae Comparetti in P. Flor. II
 p. 58 sqq. de eis scripsit, praeterea confer Reinach ad p. Rein. 52, 5; 53, 11
 et Rostowzew, *Studien* p. 132.

9 cf. P. Thead. 15, 5 ἐν κεινύσεως τοῦ διασημοτάτου ἡγεμόνος, P. Teb.
 338, 11 ἐξ ἐγκεινύσεως τοῦ κρατίστου ἐπιστρατήγον, P. Oxy. 78, 14. 237 V 15.
 897, 7. 1115, 11. 1191, 16 al.

37

APOCHA

(P. 13)

s. V vel VI p. Chr.

8,2 < 81,5 cent.

Anastasius riparius a Phib Curi ὑπὲρ συνηθείας τοῦ ξιπαρίου κατὰ
 τὸ ἔθος tres solidos aureos tredecim semis siliquis deductis se accepisse
 testatur.

- † Ἐσχα⁺ων ἐγὼ Ἀναστ[ά-
σιος ῥιπάριος) παρὰ
Φίβ Κοῦρι συμμαχ(ου)
καὶ προσθυρέως
5 τῆς ζυμαχίας δ[ι]χα-
στηρίας ὑπὲρ
συνηθείας τοῦ
ῥιπαρ(ίου) κατὰ τὸ ἔθος
ὑπὲρ δευτέρως
10 ἰνδ(ικτιονος) χρυσού
νομισμάτια
τ[ρία] παρὰ κεράτια
δέκα] τρία ἡμισυ
ἰδ(ιωτικῶ) ζυγῶ γλ(νεται) χρ(υσού)
15 νο(μισμάτια) γ π(αρά) κερ(άτια) ἱγ (ἡμισυ) ἰδ(ιωτικῶ)
ζ[υγῶ] καὶ πρὸς τὴν
ἀσφα[λ](εαν) πεποίη-
μ[αι] ταύτην τὴν
ἀποχ(ήν) ὡς πρόκ(εitung).
20 Ἐγ[ράφ(η) μὴ(νός) Ἐπείφ
· τ[ῆς] β ἰνδ(ικτιονος)
δι[τῆς] ἡμοῦ Ἀναστασίον
ῥιπ[αρ(ίου)]. Στιχ[οί] μοι
ταύ[την] τὴν ἀποχ(ήν)
25 σεσ[ημ](είωμαι) ὡς πρόκ(εitung).

11. ἔσχα⁺ων 2 ριπαρ/ P 3 συμμαχ/ P 41. προσθυρέως 51. συμμαχίας
6 prius σ e corr. ut vid. ὑπερ P 8 ριπαρ/ 9 ὑπερ 10 ἰνδ/ 131. ἡμισυ
14 ἰδ/ ζυγῶ γλ/ χρ/ 15 ὁ γ π κερ/ ἱγ ζ ἰδ/ 16 ζ[υγῶ] 17 ἀσφα[λ]/ 19 ἀποχ/ς
et προκ/ 20 ἐγ[ράφ]/ μῆ 21 ἰνδ/ 23 ριπ[αρ]/ 1. στοιχεῖ 25 σεσ[ημ]/

2 Ripariorum de officiis ac potestate, etsi non raro in papyris commemorantur, tamen certo nondum iudicare possumus. Principio enim eos riparum litorumque custodes fuisse et nomen ipsum et glossa Latinograeca *riparius* ὀχθοφύλαξ (CG II 174, 53) ostendunt. Deinde autem ampliora munera ad eos delata sunt, atque superioris ordinis administri disciplinae publicae videntur facti esse, quibus etiam iudicialis quaedam potestas concessa erat. Officium vero liturgiam valde molestam fuisse aperte e P. Oxy. 904 elucet, ubi Flavium quidam, qui pro Philoxeno ripario τὴν τοῦ ῥιπαρίου λειτουργίαν suscepit (l. 3), apud praesidem Thebaidis queritur illum, qui πρὸς βοήθειαν οἰκίας τε καὶ συμμαχόντων καὶ ἄλλους τοὺς ὀφείλοντας τὴν παραφυλακὴν τῆς πόλεως ποιεῖσθαι se Flavio vicario traditurum (παρέχω l. 4) esse promississet, fidem fefellisse eamque ob rem se ipsum a maleficis vexatum ac vi iniuriaque affectum esse. In P. Lips. 37 et P. Cairo 10269 libelli inveniuntur ad ripa-

rios de iniuria accepta dati. Irenarchas autem, qui sub iis erant, in P. Amh. 146 aliquem in custodiam includere riparius iubet. Etiam in P. Oxy. 897 in reis inquirendis riparius occupatus est. Neque solum urbium (velut P. Lips. 49) ac nomorum (P. Oxy. 897, P. Lips. 37) riparii erant, sed etiam domorum nobilium possessorum, ut Apionis consulis (Wess. pap. min. 86 *παρά τοῦ αἰδέσιμου ἡπαρ(ου) τοῦ ἐνδόξ(ου) οἴκου Ἀπίωνος τοῦ πανευφήμου ὑπάτου*). Praeterea cf. P. Oxy. 154 (*σύμμαχοι τῶν ἡπαρ(ων)*), min. P. Wess. 138 (*κόμει καὶ ἡπαρ(ω) ταύτης τῆς Ἀρσινόιδων πόλεως*), 343 (*τῷ λαμπροτάτῳ ἡπαρ(ω)*), 9 (*ἀρχιπνεύτης ἡπαρ(ου)*), P. Lips. 49, 3. 52 (*ἡπαρ(ος) τῆς Ἰψηλιδων πόλεως*), 62 I 34, CPR 30, 52 (*ἡπαρ(ος) τοῦ ἐνάτου οἴκου*), Wien. Stud. XII p. 87, P. Cairo Cat. 67054, 2 (*γνώσις τῶν ἐξτραορδιναρ(ων) καὶ ἐτέρων συνηθιον (-ειῶν) κανόν(ος) ἡ ἰνδι(κ)λονος ἡπαρ(ων)...*), P. Lond. II p. 62, III p. 241, P. Cairo Preis. 2 et 3 (*ἡπαρ(ος) νομοῦ Ἐρμοπολεῖτου*), P. Goodsp. 15 (iidem). Vide etiam Wilcken, *Grdze* p. 415 et Gelzer, *Studien* p. 53.

3 *σύμμαχοι* magistratus minoris ordinis fuerunt. Cum titulo *προσθυρεὺς* adhuc ignoto cf. P. form. min. 84 *Σαμβᾶς προσθυρεὺς*.

7 Formulae *ὁπὲρ συνηθείας* et *λόγῳ συνηθείας* saepe in Byzantinae aetatis papyris leguntur inde a quarto saeculo exeunte (cf. e. g. P. Lips. 102 I 8sq., BGU 310, 15, 694, 3, 840, 7, P. Lond. 1036, 8 vol. III p. 268, P. Grenf. I 57, 16 (ubi post *παρέξω λόγῳ συνηθείας* κατὰ τὸ [supplendum esse] *ἔθος* pro certo affirmaverim), 67, 2, P. Amh. II 88, 27, 90, 9, 93, 11, P. form. min. 34(?), 1180, 317, 1152, *Wiener Stud.* IX p. 220). Vox enim *συνήθεια* seriore Graecitate paulatim notionem accepit pensionis, quae ex consuetudine praestatur, quaeque plerumque primo voluntaria, postea autem perpetua ac necessaria videtur fuisse; cuius usus in Stephani Thesaurο cum alia exempla adscribuntur tum Leonis Tacticorum c. 19 § 18 *παρὰ γὰρ καὶ τοῖς ἄρχουσιν μηδὲν τῶν ὑπ' αὐτοῖς στρατιωτῶν ἀδικεῖν ἢ τὸ οἰονοῦν ὁδὸν παρ' αὐτῶν λαμβάνειν ἢ τὰς λεγομένας συνηθείας*. Latinum quoque verbum *consuetudines* tributa quae regibus a subditis exsolvebantur significasse Ducangius s. v. docuit. Tales sportulae non modo praefectis a militibus, abbatibus a monachis, episcopis a sacerdotibus solvebantur, sed etiam exactoribus tributorum publicorum; cf. Anal. Gr. a monach. Bened. ed. 330: *ἐκτὸς δὲ τούτων* (sc. tributorum) *εἰσὶν ἀπαιτεῖν δὲ πράκτωρ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐαυτοῦ ὠφελείας ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι συνηθειαν, νομίσματος δωδέκατον ἦτοι μυρίαρχιον*. Vide etiam quae Zachariae in Iur. Graeco-Roman. vol. III p. 225 et Henr. Gelzer in Leontii Neapol. vitae St. Iohannis editione (*Sammlung ausgewählter kirchen- und dogmengeschichtl. Quellschriften* vol. V) p. 133 adnotaverunt. Deinde illud verbum etiam stipendia, salarium magistratuum significabat, quam vim in Glossa Lat.-Graec. CGL II 177, 35 invenias; cf. etiam P. Grenf. I 81 (a), 6 *ἔχον παρὰ σοῦ καὶ πεπλήρωμαι τῶν μισθῶν τῶν κατὰ συνηθειαν διδομένων*. Item in Novellis Constantini Porphy. *περὶ συνηθειῶν* et *περὶ συνηθειῶν* τοῦ *σολβα* salaria iudicum et scribarum *συνήθειαι* vocata sunt. Cf. etiam P. Cairo Cat. 67057 col. II 1. 10 [*συνήθειαι*] *βοηθ(ου) [μα]ρίστη(ος) λογιστη(ου)*, l. 13 *συνήθ(ειαι) τοῦ χ[ρ]υσ(ου) σολ(ωνιαρου?)*; 67040; 67054 al. Vide nunc Gelzer, *Arch.* V p. 353sq. et Wilcken, *Grdze* p. 222.

12 *παρὰ* deductionem designare pro collybo factam existimat Wessely in Stud. Vindob. vol. V p. 306; sed vide Kubitschek, *Wien. Num. Z.* XXIX p. 166sq. et Wilcken, *Grdze* p. LXVII.

14 ἰδιωτικῶ ξυγῶ *ponderibus privatis*; vide adnotationem Grenfellii Huntiique ad P. Oxy. 154.

25 σεσημέλωμαι verbi de significatione conferas Wileken, *Ostr.* I p. 83, Gerhard, *Philologi* vol. a. 1905 p. 519, Preisigke, *Griewesen* p. 455.

38

APOCHA

(P. 47)

s. V vel VI p. Chr.

6,5 × 10,8 cent.

Hac chartula apocha continetur, qua Iulius μέλων vici Leucii a monasterio, ut videtur, sanctae Philoponiae vectigalia frumentaria et pecuniaria (ὑπὲρ δημοσίων — ὑπὲρ ἐμβολῆς) per eius administratorem se accepisse profitetur.

In parte aversa nonnulla verba, quae epistolae saeculi VI vel VII versuum extremorum videntur fuisse, exstant (..... διακόνω et . ἐάσει αὐτὸν ἀνελεῖν).

- + Ἐγὼ Ἰουλίον μέλ[ων τῆς
κώμης Λευκίου εἰλ[ηφα
καὶ πεπλ[ή]ρωμαι [παρὰ
τῆς ἐργίας Φιλοπο[νίας
5 τῇ δευτέρ(α) δ(ιὰ) Νιχέτω[ν
προνοητοῦ τῆς αὐτῆς [ἐργίας
Φι[λ]οπ[ο]νίας ὑπὲρ [.....
ον[.]μισιοῦ Πατίου [....
ὑπὲρ δημοσίου δωδεκάτης
10 ἑνδ(εκτίου) εἰς ἀργυρίου μυρι[άδας
τετρακοσίας πεντή[κοντα
καὶ ὑπὲρ ἐμβολ(ῆς) τρισχ[αυδεκάτης
ἰ[ν]δ(εκτίου) σι(ου) καγκέλου ἀρτέ[βας]...
ἡμισυ ρί(νεται) ἀργυρ(ίου) μυρι(ά)δ(ας)[.....

Cetera desunt.

1 Ἰουλιὸν P pro Ἰούλιος, cf. Wess. P. form. min. p. 243 2 εἰλ[ηφα] potius quam ερχ[ηφα] P 8 ψαγείῳ P 13 l. καγκέλου Compendia inveniuntur haec:
2 κωμῆ, 5 δευτερ/ δ/, 10 ἑνδ/, 12 ἐμβολ/, 13 ἰ[ν]δ/, 14 ρί/ ἀργυρ/ μυριδ/

2 κώμη Λευκίου nondum innotuit e papyris. Via Λευκίου λεγομένη fuit in vico Dionysiade (cf. P. Lond. 289, 15 vol. II p. 185), sed hic potius de Lucio aliquo cogitaverim.

6 προνοητής est administrator, curator; cf. BGU 310, 4. 24. Tiber. Novell. p. 25, 5 Zach. Cyrill. H. p. 497 A Migne al.

7 ὑπὲρ praepositio nomen collectoris vectigalium inducere videtur.

10 ἀργυρίου μυριάδας: cf. Wilcken, *Grdzge* p. LXVII.

12 ἐμβολή (lat. *canon frumentarius*), interdum ἡ ἐμβολή ἢ εὐτυχής vel αἰσία s. *felix embola* (cf. cod. Iust. XI 4, 2) vocata, tributum frumentarium erat, quod quotannis ab agricolis pendebatur atque usque ad saeculum quartum Romam, postea Constantinopolim mittebatur; pars autem quaedam embolae Alexandriae videtur relicta esse; cf. imprimis P. Oxy. 127: Συντελεῖ δ' ἔνδοξ(ος) οἰκ(ος) Ὀξυρυγγι(τῶν) ὑ(πὲρ) ἐμβολῆς σί(του) καν(κέλλω) ἀργαβῶν μυριάδας η καὶ.... Quam ad embolam Iustiniani lex de Alexandrinis et Aegypti provinciis (edict. XIII) pertinet. Cf. Wilcken, *Philol.* 53, 93, *Griech. Ostr.* I 364sq., *Grdzge* p. 370sq., M. Gelzer, *Studien* p. 37sq., *Archiv* V 348sq., C. H. Becker, *Zeitschr. f. Assyriol.* 20, 102, Bell P. Lond. IV p. XXVI.

13 De σίτου καγκέλλω et σίτου καγκέλλω ἀργάβ., quae compluries in chartis Byzantinae aetatis leguntur, vide C. H. Becker, P. Heid. III 1 p. 32.

39

INVENTARIUM HORREI ET RATIO ACCEPTORUM

(P. 37)

s. V vel VI p. Chr.

8,9 × 9,4 et 9,2 × 9,5 cent.

+ Ἔστιν ἐν τῷ θησαυρ(ῶ) ἕως Φαῶφι 5
 ἰνθ(ικτίωνος) ἰγ ξύλων κόμμ(ατα) ια
 ὁμολ(ως) δ(ιὰ) Ἀπολά κόμμ(ατα) β
 δ(ιὰ) Γεωργίου κόμμ(ατα) γ
 5 δ(ιὰ) Παμουθίου Πέτρον κόμμ(α) α
 δ(ιὰ) Φοιβάμμωνος κόμμ(α) []
 δ(ιὰ) Παπνουθίου κόμμ(α) []
 δ(ιὰ) Πανναγίου πρε(σβυτέρου) κόμμ(α) []
 δ(ιὰ) Παύλου Πάχμος κόμμ(α) []
 10 δ(ιὰ) Παπνουθίου πρε(σβυτέρου) κόμμ(α) []
 δ(ιὰ) Μηνᾶ Παράσιτος κ[όμμ(α)]

Quot versus desint, nescitur.

+
 +/ δ(ιὰ) Παπνουθίου πρε(σβυτέρου) []
 νο(μίσματα) 5 καὶ (κεράτια) 5
 /δ(ιὰ) Παύλου Πιέκον κατὰ τὸ 5' μ[έρ(ος)] γ(ίνεται) β 4
 15 /δ(ιὰ) Φίβ κατὰ τὸ 5' μέρ(ος) γ(ίνεται) β 4 []
 /δ(ιὰ) Ἰωσήφ κατὰ τὸ 5' μέρ(ος) γ(ίνεται) β 4 []
 /δ(ιὰ) Ἀνοδὴ Φαρίμ κατὰ τὸ 5' μέρ(ος) γ(ίνεται) [β 4]
 /δ(ιὰ) Παπνουθίου Ἐθλείου []

Spatium sequitur vacuum 25 fere mill. altum; deinde in fine chartae:

ἐξοὶ χο(λινες) δ νο(μίσματα) γ κόμμ(ατα) ξς'

Similia in tergo inveniuntur, quae tamen nondum satis investigata sunt.

1 θησαν/ P 2 ινδ/ κομμ 3 ομοι/ δ/, item ll. sqq. 8 πε/
12 πδ/ 13 ρ 15 sq. μερ/ 19 ζ, ρ, κομμ/

12, 14 sqq. Lineamenta obliqua in principiis versuum a magistratibus facta sunt, qui rationem examinaverunt, fortasse a sitologis.

40

INDICIS HOMINUM FRAGMENTUM

(P. 139)

s. V vel VI p. Chr.

6,8 × 20,5 cent.

Initium deest; relictæ partis dimidium tantum litteris completum.

Φοιβέμ[ων].....
Καντηλάνχωψ [.....
Ματύνριφ[s] Μερτυρ(ίου)
Σερήνος Πεσπριβαψύλου
5 πολιτενόμ(ενος)
Παβούς βαφένς
Φάνσινος κ[.....
Δωρόθεος Ἀφικίου
Ἐρμάς Ἐνοίκτηρος
10 Φιλόξενος πολιτενόμ(ενος).

5 nomen detersum est 5 et 10 πολιτενομ! P 6 παβόνς videtur scriptum pro Παβούς, quod est nomen Aegyptiacum haud raro obvium.

5 et 10 Urbium decuriones et curiales in papyris et a scriptoribus cadentis antiquitatis et medii quod vocatur aevi πολιτενόμενοι vocantur (vid. Ducange).

41

PACTI FRAGMENTUM

(P. 50)

s. V vel VI p. Chr.

12,6 × 17,5 cent.

Papyrus fragmentum exhibet pacti, quod in urbe Oxyrhyncho duo fratres inter se videntur confecisse; sed qualia fuerint pacti argumentum ac condiciones, ex papyri reliquiis exiguis intellegi nequit. Qua de causa pauca suppleri possunt.

Scriptura quam semicursivam dixeris magnis et perspicuis litteris exarata seriori aetati Byzantinae assignanda est; eadem manus omnia scripsit exceptis tribus verbis prioribus versus quintidecimi. Complures versus eo perierunt, quod fibrae superiores charta solutae diacesserunt. Initium instrumenti et extrema pars amissa sunt; praeterea in singulorum versuum principiis plus denae litterae desunt praeter vs. 16sq.

(Quot versus initio exciderint, ignoratur.)

γνωμένου

duo versus perierunt

]ογ

5 unus versus deest

ὁ δὲ ναὶ νῦν] τοῦ τῆς εὐλαβοῦς
μνήμης]ς γενομένου διακόνου

.... ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου] μέρους Ἀπολλῶς
..... ἀδελ]φῶς ἐκ πατρὸς

10]στου ἀμφοτέρου

..... ἐξῆς ὑπογράφοντες ἰδίᾳ χειρὶ

... ἀπὸ τῆς Ὁξυρυ]γχιτῶν πόλεως

..... ἡμυβισθη]τῶν πρὸς ἑαυτοὺς

περὶ φανερῶν κερ]αλαίων κοινῇ γνώμῃ

15]ντ() αἰδεσ(ιμ. .) ἀπ' ἐπικ(), ἐφ' ᾧ τε

αὐ]τοῖς παραγεγῆσθαι πρὸς αὐτὸν

κ[α]λὸν τύπον δέξασθαι παρ' αὐτοῦ

.....] ἄγοντα καὶ ἐμμεῖναι

τούτοις καὶ μὴ παρα]βῆναι[ι]. [...].]α[...].]ε

Ad hanc papyrum etiam duo fragmenta nostrae collectionis haud scio an pertineant, quorum color clarus ac litterarum formae huic chartae similes sunt.

I.]ων νῦν Ἀρ[

ἀπὸ τῆς Ἀμυρᾶ]ς Ὁξυρυγχιτῶν πόλεως.

Hoc fragmentum fortasse sinistra a parte versuum 1 et 2 ponendum est

II.] κρ[

Συαγίου τῶν Ἀ[

Ubi haec verba inseri possint, nescio.

6 Confer P. form. min. Wess. 125 τῆς εὐλαβοῦς μνήμης, PSI 77, 3 τῆς εὐλαβοῦς μνήμης, P. Graz., l. 2 (Arch. II p. 183) νῦν τοῦ τῆς θεοφιλοῦς μνήμης al. Saepius autem in papyris s. VI presbyteri, diaconi, anagnostae, monachi εὐλαβεστάτοι appelluntur, cf. e. g. BGU 305, 10 τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου; vid. Ducange: εὐλαβεστάτος est reverendissimus. Vide etiam Zehet-

mair, *De appellationibus honorificis in papyris Graecis obviis*, diss. Marp. 1912 p. 52sq. 56.

8 Supplementum praebuerunt P. Paris. *Not. et extr.* p. 238, Lond. 483 vol. II p. 323, 1008, 8 vol. III p. 265; eundem in modum in P. Lill. 26, 5 mihi explenda videntur verba: *εγ δε του...εφ...μερου[ς]* (sic editores).

9 Cf. P. Lond. 1008, 7 *δμογνήσιοι ἀδελφοί ἐκ πατρός*.

11 In eadem P. Lond. v. 8 legimus *ἐξῆς ὀπογράφοντες*. Praeterea vid. BGU 304, 7 *ἐξῆς ὀπογράφοντες ἰδίᾳ χειρῖ*, P. Oxy. 125 *ἐξῆς ὀπογράφων ἰδίᾳς γράμμασιν*.

13sq. Horum versuum sententiam similem fuisse conicio ac verba quae in P. Lond. 992, 10sq. vol. III p. 253 leguntur: *ἐπειδὴ ἡμφοισβητήσαμεν πρὸς αὐτοὺς περὶ φανερωθῶν κεφαλαίων καὶ πρὸ δίκης καὶ φιλονικίας ἔδοξεν ἡμῖν κοινῇ γνώμῃ ἀπαντῆσαι εἰς δίκαν πρὸς...*, unde nostrae chartae versus 13 et 14 supplere liceat.

15 Veri mihi similis videtur supplere *ἀπ' ἐπικ(ειμένων)* quam *ἀπ' ἐπικ(ριτών)* vel aliam dignitatem, praesertim cum de epicritis illius aetatis, qui in P. Lips. 64, 13 commemorantur, nihil fere sciamus; sed *ἐπικείμενοι*, qui inferioris ordinis magistratus videntur fuisse, saepius in papyris Byzantinis inveniuntur etiam nomine sic abbreviato; de quibus vid. Eisner ad P. Iand. 24, 1. Qua cum sententia convenit appellatio *αἰδέσιμος*, quam magistratum minorum fuisse Zehetmair l. l. p. 38sq. ostendit. De praepositionis *ἀπὸ* significatione vid. infra p. 108.

18sq. cf. P. Oxy. 38, 16. 138, 36sq. 908, 36. P. Flor. 93, 29, P. Giss. 104, 10. De verbis *ἐμμένω* et *παρβαλίνω* vide Berger, *Die Strafklauseln in den Papyrusurkunden* p. 3.

42

APOCHAE FRAGMENTUM

(P. 15)

s. VI

15 × 8,5 cent.

Iohannes Pastillas incola vici Mnachis ab Oxyrhynchita quodam, filio Philippi, pecuniam se accepisse profitetur. Quod vero verba l. 1sq. *π(αρά) Παπνουθίου* [—*διὰ* (vel *ἐξ*?) *γραμμάτων*] sibi velint, pro certo affirmare nequeo; nam verborum ordo et coniunctio insolita sunt, atque nimis multae litterae a parte sinistra exciderunt. Videtur autem Papnuthius incola eiusdem vici Mnachis per litteras esse iussus pecuniam illi Pastillae tradere.

Τῷ δεῖνι

] Φιλίππου ἀπὸ τῆς Ὀξυρυγχιτῶν πό-
λεως. Π(αρά) Παπνουθίου

ἀπὸ Μνάχεως

διὰ γραμμάτων Ἰωάννης Παστιλλᾶς ἀπὸ τῆς
αὐτῆς

κώμης

ἐδ]εξάμην ὥρα παρ' ἡμῶν τὸ χρησίον
]ιονος κ(αί) οὐδένα λό(γο)ν ἔχω πρὸς
 ὑμᾶς περὶ τοῦ-

του. Ἰωάννης Παστιλλᾶς (?) ἀμ]πελουργὸς ἀπὸ Μνάχεως συμφωνῇ μοι
 ὡς πρόκειται. Ὁ δεῖνα] γραμμ(ατεὺς) τῆς αὐτῆς κώμης μαρ-
 τυρῶ κ(αί) ἐγραψα

ὕπερ αὐτοῦ ἀγραμμάτου ὄντος.]

1 π' P 21. διὰ γεγραμμάτων; fortasse autem scriba accusativo pro genetivo
 γεγραμμάτων usus est 3 ἡμῶν errore scriptum pro υμῶν (cf. BGU 668, 3; P.
 Lond. II 139a, 4) et χρησιῶν pro χρυσίων 4 λό(γο)ν: cf. P. Lond. III 1157, 144
 et P. Straßb. 52, 5 Σαρα(πά)μμων, P. Lond. I 113, 6 (a), 13 ἐπ' ἀμφο(δο)ν,
 P. Lond. II 315, 17 ἀρτά(βα)ς, 318, 4 ἀπε(λε)υθέρων, 401, 14 πο(ρο)λογίας al.
 Item scribendum est in P. Magdol. 23, 3 ἀποδ(ιδ)ωσιν 4 κ)P 5 l. συμ-
 φωνεῖ 6 γεγραμψ// P κ)P

3 ὥρα quod alibi non inveni, idem videtur valere quod verba saepius
 illa aetate obvia ἐντεῦθεν ἥδη (vid. infra P. Iand. 48, 17); cf. etiam adver-
 bium temporale Neo-Graecum τῶρα et Italicum ora = nunc.

5 Mnachis (Μνάχης) nomi Hermopolitae vicus est, qui etiam in P. Flor.
 in *Melanges Nicole* p. 193 sqq. edita, P. Straßb. 23, 62, P. Amh. II 88, 9
 commemoratur.

43

APOCHA

(P. 6)

a. 525 m. Oct. d. 14

13 × 30,5 cent.

Papyro apocha continetur, quam Aurelia Rahel fullo in urbe Oxy-
 rhyncho d. 17 mensis Phaophi Fl. Philoxeno consule, i. e. d. 14 m. Octobr.
 anni p. Chr. n. 525 confecit. Illa enim profitetur a Flavio Sereno tribuno
 honorario duas artabas et dimidiam frumenti mercedem operae fullonicae
 se accepisse.

Pag. adversa

† Ἰπατία[s] Φλαυρίου Φιλοξένου τοῦ
 λαμπροτάτου Φαῶφι ιζ' Ἰνδικ(τίονος) δ'
 Φλαυρίῳ Σερήνῳ τῷ λαμπροτ(άτῳ) ἀπ[ὸ]
 τριβούνων υἱῷ τοῦ τῆς λαμπρᾶς μνήμης
 5 Μαρτυρίου ἀπὸ τῆς λαμπρᾶς
 Ὀξυρυγχιτῶν πόλεως Ἀδρηγία Παχὴλ
 θυγάτηρ Ἀνδρ' μητρὸς Ἰερλίνης
 κναφίσῃ ἐπὶ τῆς [α]ῖτης πόλεως
 χαλεπὴν. Ὁμολογῶ εἰληφ[ῆ]ναι καὶ
 10 πεπληρωσθαι παρὰ τῆς σῆς λαμπρῆς

ητος τὸν ἐμὸν μισθόν, ὃν ἐποιησάμην
 ἐργαζομένη εἰς τὴν ἐμὴν τ[έχ]νην
 τῶν κναφείων τῷ τῆς εὐ[κλει]δας
 μημήτης Παιμονθίου γεναμένῳ ὑποδ[έκτη]
 15 νῖφ τοῦ μαχαρίου Παπνουθίου τοῦ
 καὶ Ἄβα Κοῦτος ἀπὸ ταύτης τῆς πόλεως
 ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ξ[ενία]υτοῦ τὰ αἰροῦντά
 μοι πλήρης το[ῦτ'] ἔστιν σίτου ἀρτάβ(ας) δύο
 ἥμισυ γύ(νεται) σί(του) β (ἥμισυ) καὶ [πρὸς] ἀσφάλειαν
 20 τῆς σῆς λαμπρᾶς ταύτην πεποιήμαί
 τὴν ἀποδίδειν, ἥτις κυρία οὖσα
 ἀπλῇ γραφείσα, καὶ ἐπερ(ωτηθεῖσα) ὁμολ(όγησα).

Manu altera:

Ἀύρηλία Ῥαχὴλ θυγάτηρ Ἀδ[ά]ν ἡ
 προγεγραμμένη πεποιήμαι ταύτην
 25 τὴν ἀποδίδειν [ὡς πρὸς] κεῖ(ται) πληρωθεῖσα
 [λ]όγῳ μισθοῦ τοῦ ξ[ενία]υτοῦ σίτου ἀρτάβας
 δύο ἥμισυ καὶ συμφ(ωνεῖ) μοι [πάντα] ὡς πρὸς(κεῖται) καὶ
 ἐπερ(ωτηθεῖσα) ὁμολ(όγησα) καὶ ἀπέλ(υσσα). Ἀψ[ρήλι]ος Βίτωρ υἱὸς
 τοῦ μακαρ(ου) Ἰωάννου ἀξι(ωθεῖς) ἔγραψα ὑπὲρ
 30 αὐτῆς ἀγραμμ(άτου) οὔσης.

ⲕ di em(u) . . . etelioth

Pag. aversa

32 ρ Ἀποδείξ(ις) Ῥαχὴλ κναφίσης θυγατρὸς Ἀδὸν ἀπὸ
 τῆς Ὀξυρυγχ(ιτῶν πόλεως) λόγῳ μισθ(οῦ)
 33 σί(του) (ἀρταβῶν) β (ἥμισυ).

1 sqq. supra litteras *ι* et *υ* saepe bina puncta posita sunt: ὑπατιᾶ[s] l. 1, φλαουῖον l. 1, φλαουῖω l. 3, νῖω l. 4, ἐργωνῆς l. 7, ὑπερ l. 17.

Compendia sunt haec: ἡδιν/ l. 2, λαμπροτ/ l. 3, γι/ σι/ βϚ l. 19, επερ/ ὁμολ/ l. 22 et 28, συμφ l. 27, μακαρ/ l. 29, αγραμμ/ l. 30, αποδειξ/ οξυρυγχ/ μισθ/ l. 32, λβϚ l. 33.

20 λαμπρᾶς pro λαμπερότης errore scriptum

1 Anno p. Chr. n. 525 Flavius Theodorus Philoxenus Sotericus et Probus Iunior consules fuerunt; vid. Chron. min. ed. Mommsen vol. III p. 543 et Liebenam, Fasti consulares p. 54. Hoc in instrumento nomen alterius consulis, quippe qui in occidentali imperii parte designatus esset, de more illius aetatis omisum est. Similem in modum apud Rossium (Inscr. christ.) 975. 1003. 1076. 1077. 1115. 1116. 1172. 1176 Probus Iunior solus nominatus

est Philoxeno consule orientali neglecto. Eodem anno BGU 673 et 1094, P. Lond. 1306 vol. III p. LXXII et 327 conscriptae sunt.

3sq. ἀπὸ τριβούνων: Mommsen in Ephem. epigr. vol. V p. 129sq. cum vim usumque praepositionis *ex* (ἀπὸ) cum honoribus coniunctae exposuit tum vocabulo *ex tribuno* (ἀπὸ τριβούνων) designari ostendit non eum, qui tribunus meruerit, sed tribunal honorarium sive codicillarem; ille etiam tribunatu deposito tribunus appellabatur. Praeterea confer quae Mommsen in *Zeitschrift f. neuest. Wiss.* vol. III (a. 1902) p. 198 adnotavit.

12 Confer P. Grenf. II 87, 12sq. ὁμολογοῦμεν ἀδιαρέτως ἐσχηκέναι καὶ δεδέχθαι . . . λόγῳ προχρείας τῆς ἡμῶν κογμιστικῆς τέχνης . . . ἐφ' ᾧ ἡμᾶς . . . ἐργάσασθαι σοι εἰς τὴν ἡμῶν κογμιστικὴν τέχνην . . .

13 De fullonibus vide Büchschütz, *Die Hauptstätten des Gewerbefleißes* p. 89.

19 πρὸς ἀσφάλειαν: cf. B. Schwarz, *Hypothek und Hypallagma* p. 7sq. 105.

21 ἀπόδειξις significat *declarationem, securitatem, cautionem de pecunia accepta*; cf. mediae Latinitatis vocem *apodixa*.

28 ἀπέλυσα *absolvi*, cf. Cod. Iust. 4. 21. 17; P. Lond. II p. 318; Flor. 75, 28; Grenf. II 89, 6; 90, 20; Oxy. 133, 26; 136, 45. 48 al. Vide etiam Mitteis, *Grdsge* p. 89.

44

CAUTIO PECUNIAE MUTUAE ACCEPTAE

(P. 138)

s. post Chr. VI vel VII

10,6 × 14 cent.

Instrumentum ad sacerdotem quendam ecclesiae Christianae videtur scriptum esse, per quem Aegyptius aliquis, cuius nomen amissum est, filius Papnuthii ab illa ecclesia complures solidos aureos se sumpsisse mutuos testatur. Fragmentum tantum papyri superest, plus dimidio deest; nam et initio multi amissi sunt versus et in singulorum versuum principii vicenae circiter litterae exciderunt; sed multa similibus ex instrumentis suppleri possunt. Homologiae quam vocamus fragmentum papyrum esse pro certo affirmaverim. Quamobrem sic suppleam initium: incipiebat instrumentum a dei sanctae trinitatis vel Iesu Christi invocatione (velut + Ἐν ὀνόματι τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου τριάδος πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος sive + Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν), deinde tempus indicabatur, quo datum est symbolum, et nomine imperatoris regnique anno et indictione; sequebantur nomina atque salutandi formula (ὁ δεῖνα—τῷ δεῖνι—χαλεῖν). Tum demum homologia ipsa, symboli gravissima pars, his fere verbis introducebatur: ὁμολογῶ ἐσχηκέναι (sive εἰληφέναι) λόγῳ προχρείας κτλ.

.....]...μφ[...].[
] παρ[ά] τῆς ὑμῶν θεοφιλείας
 χρυσοῦ νομισματα ια....., ἀ]περ ἀκίνδυν[ν]α ὄντα ἀπὸ παντὸς
 κινδύνου ἐπάναγκες ἀποδώσ[ω] τῇ αὐτ[ῇ] ἀγία ἐκκλησίᾳ
] καὶ ἂν ἀπο[λ]αβεῖν βουληθεῖη
 ἀνυπερθέτως κινδύνῳ τῶν ἐμ[ο]ῖ ὑπα[ρχό]ντων ὑποκ[ε]ιμένων
 εἰς τοῦτο. Κύριον τὸ γραμματ[ί]ον ἀπλ[οῦ]ν γρ[α]φ[ῶ]ν καὶ ἐπε-
 ρ(ωτηθεῖς) [ώ]μολ(όγησα).

Manu altera:

Ὁ δεῖνα υἱὸς Παπ[π]νουθίου ὁ προγεγραμμένος
 ὁμολογῶ ἐσχηκέναι λόγῳ προχρ[ε]ίας χρυσοῦ νομισμ(ατα)ια
 ὡς πρόκειται καὶ ἀποδώσω τα[ύτ]ε, ὁπόταν βρ[ο]υ-
 λη]θεῖς καὶ
 πρὸς ἐσφαλ(ειαν) πεποιήμαι] τῇ[ύτ]η]ν τὴν ἀπ[ό]δειξιν]. Θε[ο]...[...].
 [...]θις
 ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ γράμμ(ατα) μὴ εἰδ[ό]τος.
 δι' ἐμοῦ τοῦ δεῖνα] ἐτελειώθη.....

2 l. θεοφιλίας 6 ὑπαρχόντων ὑποκειμένων P 7 l. γραμματεῖον απλ/
 γραφ/ καὶ επερ/ ωμολ/ P 9 νομισμ, P

2 θεοφιλία (et θεοφιλής sive θεοφιλέστατος) est nomen honoris, quo
 solebant episcopi, abbates, archimandritae, presbyteri, sacerdotes, archidiaconi,
 diaconi appellari (vide conciliorum acta, scriptores ecclesiasticos multosque
 papyrorum locos, cf. Zehetmair, l. l. p. 50sq.).

3 sq. ἀκίνδυνα ὄντα ἀπὸ παντὸς κινδύνου sine ullo periculo tuo,
 vid. supra p. 97. His verbis respondent vs. 6 sq. κινδύνῳ τῶν ἐμ[ο]ῖ ὑπαρχόν-
 των ὑποκειμένων εἰς τοῦτο, i. e. periculo meorum bonorum ad id pignori dato-
 rum. Similes formulae saepe in papyris leguntur.

45

APOCHA

(P. 4)

s. VI vel VII p. Chr.

30,3 > 8 cent.

Hac apocha Iul(i)us Adius a Theodoro nomicario ὑπὲρ συνηθείας
 βοηθοῦ νομμεραρίου τῶν χρυσικῶν quartae indictionis aureum solidum
 unum et quartam partem atque ὑπὲρ συνηθείας βοηθοῦ νομμεραρίου τῆς
 κριθῆς solidum dimidium profitetur se accepisse.

+ Τῷ ἀδελφ(ῳ) Θεοδώρῳ νομικαρ(ῳ) (spatium 20 fere mill.) Ἰουλος
 Ἀδιοῦς ἔ[σ]χ[ο]ν παρὰ τῆς σῆς [ἀ]ρετῆς

ὑπὲρ συνηθείας βοηθοῦ νομμερ(αρίου) τῶν χρυσικῶν τῆς τε[τ]άρτης
 ἰνδικτιόνης χρυσοῦ νομισμάτων
 ἐν τέταρτον καὶ αὐτοῦ τῆς κριθῆς [νομι]σμάτων ἡμ[ε]σαν (γίνεται) [α]
 (ἡμισυ) (τέταρτον) π[ρ]ο[σ] (αὐ) π[ρ]ο[σ] ἀσφάλειαν πεποιήματ
 ταύτην τὴν ἀποχρῆν. Ἀθὺρ γ' ἰνδικ(τιόνης) δ/. (Altera ut videtur manu:)
 Ἰοῦλος Ἀδιο[υ] στοιχί μοι.

5 Aversa in parte man. tert.: Ἀποχ(ῆ) Ἀτιοῦ χρυ[σοῦ] νο(μισματίου) α
 (ἡμίσεως) (τέταρτον)

1 ἀδελφ P νομικας P ιουλος pro ιουλιος scriptum puto pariter ac κρυος pro
 κρυος (cf. infra P. Iand. 47, 2) 2 νομμερ/ P 31. αὐτοῦ γ' d' P κ) P
 4 ιουλος et μοι P 1. στοιχί 5 αποχ P Ατιον pro Ἀδιοῦ, cf. l. 1 et 4.

1 Christianos saepe in papyris fratres inter se appellare notum est.
 νομικάριος Grenfell et Hunt ad P. Oxy. 154, 10 vertunt 'lawyer', i. e. iuris
 consultus; cf. etiam P. Oxy. 136, 10. 45. 52. ἡ σὴ ἀρετή: Haec appellatio
 honorifica et apud Iosephum semel (Antiqu. XII 53 τῆς σῆς ἀρετῆς) et in
 papyris compluries legitur: P. Oxy. I 60 (a. 323 ad praefectum), 67 (a. 338
 ad praefectum), P. Lips. I 40 (s. IV/V ad praefectum), P. Oxy. I 157 (s. VI),
 BGU III 818 (Byz. aet.), P. Lond. III p. 129, P. Grenf. II 90, P. Oxy. 1204, 14
 (ad notarium, fratrem christ.). Vide etiam Deißmann, *Bibelstudien* p. 90 sq.
 278 sqq.

2 Numerarii in Notitia dignitatum utriusque imperii saepe inter pro-
 vinciarum magistratus nominantur; quorum videtur fuisse pecuniam publicam
 ex tributis et portoriis et vectigalibus partam in aeraria inferre; cf. Valenti-
 niani novellam de officio et numerariis, cod. Iustin. 12 tit. 48 (50), Sidon.
 I 11 II 1, Basil. epist. 408, 409, Nil. Monach. I 130, al. (vide Ducangii The-
 saurum). In papyris adhuc editis non commemorantur nisi in P. Cairo Cat.
 67057, col. II 10, 67058, col. II 5; praeterea cf. CIG ed. Boeckh 9154
 Εἰσταθίου νομμεραρίου.

46

DELEGATIO VINI

(P. 206)

s. VI vel VII p. Chr.

6,2 × 8,6 cent.

Pag. aversa

+ Τῶ ἀδελφ[ῶ]

Quot litterae desint, nescimus

παράσχ(ου) τῶ π[ρ]ο[σ] (?)

γί(νεται) οί(νου) πν(τ)δ(ια) δ μό(να)[

Altera manu:

στοιχί μοι(ι) τοῦτ[ο] τὸ ἐντάγιον(?)

3 γ/ οί/ δν δ μ P; οί/ etiam in P. form. min. 92, 1132, 1130, 1136;
 δν P. form. min. 253, 978, 1101, 1304; μ P. form. min. 291 41. στοιχεῖ μ P
 στοιχεῖ μοι τὸ ἐντάγιον in simillium delegationum exitu invenias, cf. e. g. P. form.
 min. 42, 318, 1156.

47

DELEGATIO FRUMENTI

(P. 205)

s. VI vel VII

16,4 × 10,5 cent.

Pag. aversa

† Τῷ ἀδελφῷ(ῳ) Ἀβυλίου ἐροῦκ(όπα)[
παράσχου τοῦ κύρου[...].
στ[το]υ ἐροῦ[α]βας πέντε[
γυ] στ(του) ἐ[στ]ᾶβ(αι) [ε

1 ἀδελφ P, item ἐροῦκ; 1. Ἀβυλίου et 2 τῷ κύρῳ (pro κυρίῳ, cf. P. form. min. 166, 881, 1252); in papyris serioris aetatis interdum pro dativo genetivus invenitur, cf. e. g. P. form. min. 1086 (Κύρου (l. -φ) παραλήπτη, παράσχου Μηνῆ ἐροῦκόπου), 1151 (παράσχου Θεοδώρου), 1157 (item).

48

CAUTIO PECUNIAE MUTUAE ACCEPTAE

(P. 5)

a. 582 m. Mai. d. 29

12,9 × 32,9 cent.

Magnus inter papyros Graecas, quae Oxyrhynchi in lucem protractae atque saeculis p. Chr. n. sexto septimoque assignandae sunt, invenitur numerus, quae ad Flavium Apionem eiusque gentem pertineant (cf. P. Oxy. 130, 133—139, 190 (?), 191 (?), 192—202, 996, 998 (?), 999, P. Lond. vol. III p. 278—281, PSI I 58—62¹⁾, fortasse etiam 81 aliaeque, P. form. min. Wessel. 86, 1158, BGU 305).

Tres autem partes sunt discernendae: primum quae ad Flavium Apionem, cui cognomen distinguendi causa demus maiorem, pertinent atque annis 550—570 scriptae sunt; deinde papyri ad Flavii Apionis heredes qui vocantur οἱ ὑπερφνέστατοι κληρονόμοι sive διάδοχοι τοῦ (τῆς) ἐν εὐκλειῇ τῇ μνήμῃ Ἀπίωνος γενομένου πατρικίου annis sequentibus datae, denique quae ad alterum Flavium Apionem, cui cognomen sit minor, saeculo sexto exeunte vel septimo ineunte conscriptae sunt.²⁾

1) PSI 59, quae ad Flavium Apionem missa est, non a. 582 scriptam ac perperam ab editore suppletam esse facile intellegas; hoc enim anno Apionis heredes bona illius gentis administrant, neque ipsa indictio convenit cum a. 582. Quibus de causis potius l. 3 [ἀποκράτορος ἔτους 15, ὑπατίας τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δ]εσπότου ἔτους 18 Ἀθῶν ζ' ἰνδ(ικτίωνος) 15 (i. e. a. 596 m. Nov. d. 4) legendum esse mihi statim persuasum fuit. Atque hanc coniecturam Vitellio intercedente officiosissime per litteras confirmavit Theresa Lodi, quae papyro denuo inspecta ante δ vestigium ι numeri agnovit.

2) Ad hunc Flavium Apionem minorem etiam P. Iand. 49, quam infra invenies, data est.

Universas vero illas chartas ad eandem gentem spectare vel ex eo apparet, quod in omnibus fere commemoratur Menas quidam οἰκέτης, qui audit ὁ ἐπερωτῶν καὶ προσπορίζων τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ τῷ αὐτῷ πανευφήμῳ ἀνδρὶ (sive τοῖς ἰδίοις δεσπόταις τοῖς αὐτοῖς πανευφήμοις ἀνδράσιν i. e. heredibus Flavii Apionis) τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐνοχλήν.¹⁾ Sed Flavius Apion quem minorem appellavimus filius maioris fuerit an nepos, mea quidem sententia distincte diiudicari nequit. Filium fuisse censent causis non allatis editores pap. Oxy., Grenfell et Hunt; cui opinioni ego assentiri possum ea sola condicione, ut Apion minor puer infans fuisse putetur, cum pater non ita multo post annum 570 mortuus est, ob eamque rem multis demum annis post patris mortem in papyris commemorari.²⁾ At quoniam viginti quinque fere annorum spatium inter papyros, in quibus Apionis maioris fit mentio, et quae ad alterum Flavium Apionem pertinent, interpositum est, mihi quidem veri esse similis videtur hunc non filium, sed nepotem illius fuisse.³⁾ Praeterea haec sententia eo comprobatur, quod instrumenta post Apionis maioris mortem confecta non ad minoris tutorem vel tutores scripta sunt, sed ad heredes sive successores Apionis (τοῖς ὑπερφρεστάτοις κληρονόμοις sive διαδόχοις . . . Ἀπίωνος). De heredibus vero etsi certi nihil statui potest, tamen existimaverim Apionem maiorem bonis suis testamento instituisse complures propinquos heredes; deinde autem inter hos convenisse, ut possessiones non dividerentur, sed coniunctim ab illo Mena et ceteris ministris Apionis administrarentur. Multis annis post Apionis nepos eodem nomine et possessiones avi aut omnes aut plurimas et dignitates obtinuit.

Appellatur⁴⁾ Flavii Apiones et maior et minor dignitatibus hisce: Φλαυῖος Ἀπίωνι τῷ πανευφήμῳ καὶ ὑπερφρεστάτῳ ἀπὸ ὑπάτων ὀδινωρίων⁵⁾ καὶ πατρικίῳ⁶⁾ γενοχούντι καὶ ἐνταῦθα τῇ λαμπρᾷ Ὁξυρυγίων πόλει. Fuerunt igitur viri summi ordinis et dignitate patricii ornati. Nam appellationes honorificae πανευφήμος et ὑπερφρεστάτος praeter Apiones paucis tantum viris nobilissimis attribuantur in papyris.

1) Ceterum cf. infra p. 118.

2) Invenitur primo in P. Oxy. 201 anni 598 m. Sept. d. 27 scripta, quam misere mutilatam Grenfell et Hunt edere omiserunt.

3) Idem indicat M. Gelzer, *Studien zur byzantinischen Verwaltung Aegyptens* p. 83.

4) Vide etiam Zehetmair l. l. p. 325qq.

5) Vox ὀδινωρίων deest in P. Oxy. 138, 139 et PSI 59, 60, 61, 62, quae ad Flavium Apionem minorem spectant. Deest etiam in P. Iand. 49 infra p. 119 edita.

6) Patricii dignitas utrum in papyris prioris aetatis (P. Oxy. 133 a. 550 et P. Lond. 776 a. 552) casu omissa an Flavio Apioni maiori postea demum attributa sit, ignoramus, praesertim cum etiam in PSI 59 et 60, quae ad Apionem minorem annis 595 et 597 scriptae sunt, desit.

Patricii autem summi magistratus soli appellantur, velut augustales et duces. Imprimis vero animum quaeso intendas ad illam dignitatem ἀπό ὑπάτων ὀρδινάριον; quae verba proprie certe significant Flavium Apionem fuisse consulem ordinarium. Fuitne re vera consul imperii Romani? Omnes id negare videntur, qui adhuc de Apione scripserunt; Grenfell enim et Hunt illa verba vertunt *of consular rank* neque quicquam adnotant; censent igitur Apionem honorarium consulem fuisse, i. e. ei ab imperatore codicillis honorariis dignitatem consularis ordinis honoris causa concessam esse consulatu nunquam functo. Idem sentire videtur Matthias Gelzer, qui l. l. p. 83sq. de Apione breviter egit. Tamen falsam illam opinionem esse puto his de causis. Primum quidem ipsum adiectivum ὀρδινάριος ostendit Apionem consulatu functum esse. Nam ii consules, qui magistratum re vera gesserant, ex consule ordinario, i. e. Graeco sermone ἀπό ὑπάτων ὀρδινάριον se appellare solebant, ut ab iis, qui honoris tantum causa consulari dignitate ornati erant, distinguerentur.¹⁾ Deinde autem non solum in papyro 86 collectionis pap. min. Wesseleiana ὁ ἐνδοξος οἶκος τοῦ πανευφήμου ὑπάτου Ἀπίωνος commemoratur, sed etiam in P. Cairo Cat. 67106, 1 ὑπατείας Φλ(αονίου) Ἀπίωνος τοῦ ἐνδοξοτάτου invenitur atque in senioris aetatis chronicis legimus anno p. Chr. n. 539 Apionem Strategii filium legitimum consulem solum fuisse²⁾, velut in chronico Paschali *ινδ. β' ὑπατείας Ἀπίωνος υἱοῦ Στρατηγίου μόνου*. Hunc Apionem etiam in CIG 8635 (ὑπατείας Φλ(αονίου) Ἀπίωνος τοῦ λαμπροτάτου *ινδ β*) et in CIL II 2699 (*Flavius Strategius Apion v(ir) in(l)ustris com(es) dev(otissimorum) dom(esticorum) et cons(ul) or(dinarius)*) nominatum esse iam pridem intellexerunt viri docti. Eundem autem esse atque Flavium Apionem maiorem ego quidem verisimillimum existimo; id unum, si quis sententiae meae assentiri non audeat, concedam fortasse Fl. Apionem consulem Fl. Apionis maioris patrem fuisse, quod mihi veri multo minus simile videtur; Oxyrhynchita certe e gente Apionum consulem esse persuasum habeo.

Pater quoque Flavii Apionis, quem chronicon Paschale (vide supra) filium Strategii vocat, in papyris videtur commemorari. Papyrus enim 10073 Musei Gizeh. ad Flavium Strategium quendam, qui appellatur ἀπό ὑπάτων στρατηλάτης εὐκλεέστατος πατρίκιος πρωτεύων κατὰ τε τὴν Ἡρακλέους καὶ ταύτην τὴν λαμπρὰν Ὀξυρυγχιτῶν πόλιν, a. 535 scriptam esse Grenfell et Hunt referunt in adnot. ad P. Oxy. 130; neque illum

1) Vide Kähler in Wissowae Encycl. s. v. *consul*. Confer e. g. Ditt. Inscr. Or. 568, 5 (a. 244 p. Chr.) ὀρδινάριον ὑπάτων, Cagnat, Inscr. Gr. ad res Rom. pert. I p. 58 n. 187, 3, CIL VI 1351, 3.

2) Inspicias indicem V a Mommseno editioni Chron. min. additum, vol. III p. 543 et Liebenam, *Fasti consulares* p. 56.

Strategium patrem Apionis ducere dubito, praesertim cum in illa quoque charta Gizehana exstet illa formula *διὰ Μηνᾶ οἰκέτου τοῦ ἐπερωτῶντος καὶ προσπορίζοντος κτλ.* Strategium autem honorarium consulem fuisse fasti consulares docent, in quibus consul hoc nomine nusquam invenitur. Item res se habet de Flavio Apione minore; nam non casu factum esse, ut semel tantum in omnibus papyris quae ad eum spectant ἀπὸ ὑπᾶτων ὀρδινωρίων legamus, sed hunc quoque honorarium consulem fuisse mihi persuasum est.

Ad eandem Apionis gentem certe referenda est P. Oxy. 130, quam saeculo p. Chr. n. sexto editores censent scriptam et ab Anup servo quodam ἀπὸ τοῦ κτηματος καλουμένου Φάρα missam esse τῷ ἐμῷ ἀγαθῷ δεσπότῃ φιλοχρίστῃ φιλοπτόχῃ πανευφήμῃ ὑπερφρεσιάτῃ πατρικίῃ καὶ δυνάμει τῆς Θεβαίων χώρας Ἀπίωνι. Sed hic Apion idemne sit ac Flavius Apion maior, quod Gelzer l. l. p. 32 pro certo fere affirmat, dubium est. Grenfell et Hunt in adnotatione p. 203 vol. I existimant Strategium Apionis ducis Thebaidis filium, cuius fit mentio in illa P. Oxy. 130 l. 22sq., fortasse eundem esse atque Flavium Strategium, ad quem papyrus Mus. Giz. scripta sit; hunc autem Strategium Flavii Apionis maioris fratrem natu maiorem vel etiam patrem ducunt; qua ex re coniciunt Apionem Thebaidis ducem Flavii Apionis patrem vel avum fuisse. At huic opinionioni non assentiar, sed quia Strategii nomen hac in gente videtur usitatum fuisse, audacissimum existimo Apionem ducem Flavii Strategii patrem putare ea de causa, quod in papyro illa Apionis filius nomine Strategius commemoretur; ego potius ad Gelzeri sententiam accedam atque, quamquam ducis titulus in ceteris quae ad Apionem spectant papyris nusquam invenitur, tamen Fl. Apionem Thebaidi praefuisse censeam, praesertim cum haud sciam an per nonnullos tantummodo annos dux Thebaidis fuerit et anno p. Chr. n. 550 hoc munere iam se abdicaverit. Fortasse etiam Fl. Apionem minorem ducem Thebaidis fuisse, quod Gelzero verisimile videtur, negare nequimus, sed ignoramus.¹⁾

Flavius vero Apion ὁ ἐνδοξότατος στρατηλάτης καὶ πάραρχος τῆς Ἀρσινωιδῶν καὶ Θεοδοσίον πολιτῶν²⁾, cui a. p. Chr. n. 556 papyrus 305 Musei Berol. oblata est, idemne ac Flavius Apion maior, quem pagarchum

1) l. l. p. 33. — Iam medio quarto saeculo Flavium Strategium Thebaidis comitem fuisse docent P. Amh. II 140, 6sq. (ca. a. 349 conscr.) et P. Lips. 487 (a. 368) (cf. Ludwig Mitteis, *Zur Statthalterliste der Thebais in Mélanges Nicole* p. 372); quem fortasse unum ex Apionis gente fuisse nec negandum nec pro certo affirmandum est.

2) In P. Lond. 1185 (c) vol. I p. 212 (a. 600)τω τῷ πανευφήμῃ παγά(ρ)χῃ [καὶ στρατηγῷ τῆς Ἀρσινωιδῶν καὶ Θεοδοσίον [πολιτῶν] haud scio an Φι(α)σινῶ) Στρατηγῷ in principio recte suppleamus.

et Oxyrhynchitae nomi et τοῦ ἑνὸς Κυννοπολίτου νομοῦ fuisse P. Oxy. 133 (139) et Lond. 776 docent, an proxima cognatione cum illo coniunctus sit, valde dubito. Magis etiam haesito, quid de Flavio Τῆ[.]ττα τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ κόμει καὶ μειζοτέρῳ Στρατήγιον τοῦ πανευφήμου πατριλίου ἀπὸ τῆς Ἀρσινουίδ(ν) πόλεως (BGU 368 a. 615) iudicandum sit, si quidem nominis litterae recte lectae sunt; forsitan filius fuerit Strategii filii Apionis in P. Oxy. 130 l. 22 commemorati. Verisimile autem existimo Στρατήγιον σὺν θε(εῶ) ἀπὸ ὑπάτων, qui in P. form. min. Wess. 1158 (saec. VI vel VII) in regione Fayumensi reperta legitur, unum fuisse e Strategis gentis Apionum. At contra eum ducem, qui σὺν θεῶ Φιλ(ουίος) Ἀτίας (?) εὐκλειέστατος δοῦς nominatur in pap. 1186 eiusdem collectionis (e Heracleopoli), in Apionum propinquis numerandum esse negaverim.

Denique ad gentem Apionum Oxyrhynchiticam audeo adiungere, etsi non sine aliqua dubitatione, Appionem illum praefectum praetorio per Orientem, quem ab imperatore Anastasio in bello Persico summa potestate instructum, postea autem in exilium eiectum et ab Iustino deum revocatum esse Malalas (p. 398 B) et Procopius (bell. Pers. I 8 p. 40 B) narrant.

Hanc nobilissimam et potentissimam gentem praecipue in nomo Oxyrhynchita¹⁾ plurimos possedisse agros vicos villas declarant papyri ad Apiones spectantes. In quibus et κτήματα, ἐπολκία, κῶμαι διαφέροντα τῇ ὑμῶν ὑπερφνείᾳ et κῶμαι παραρχοῦμεναι ὑπὸ τῆς ὑμετέρας ὑπερφνείας commemorantur. Illarum possessionum incolae, qui ἐναπόγραφοι γεωργοί²⁾ vel ἐπεύθυννοι γεωργοί in instrumentis nominantur, cum uxoribus liberisque, pecore ac tota re familiari servi, ut ita dicam, erant domini, cuius praedia colebant. Agricolaes autem, qui ἐν κώμαις παραρχοῦμεναις habitabant, nomine liberi, sed re vera non multo minus obnoxii atque subiecti domino videntur fuisse quam illi coloni ascripticii; e. g. P. Oxy. 133 ostendit κώμας παραρχοῦμεναις ad pagi praepositum φόρον φορικόν, i. e. tributa vectigaliaque pensitavisse.

Argumenta papyrorum editarum admodum varia sunt. In nonnullis, ut exempla afferam, coloni se ab Apione sive heredibus eius ergatas, machinas ad aquam hauriendam³⁾ vel ad agros irrigandos factas, rotas axem profitentur accepisse aut semen vel pecuniam mutua sumpsisse.

1) Sed respicias non γενοχόντι ἐνταῦθα τῇ λαμπρᾷ Ὁξυρυνχιδῶν πόλει, sed γενοχόντι καὶ ἐνταῦθα κτλ. in papyris semper legi.

2) ἐναπόγραφος est in tabulis inscriptus, ascripticius (cf. cod. Iust. 11, 47 c, quo loco sermo fit de colonis ascripticiis) et eodem fere sensu videtur usurpari atque δοῦλος, πενέστης.

3) cf. etiam papyri fragmentum, quod infra edam p. 120.

Alii in instrumentis agricolae vel opifices se praestituros esse dicunt τὸν δεῖνα ὀφειόμενον ἀπὸ κτήματος s. ἐποικλου τοῦ δεινὸς διαφέροντος τῇ ἡμῶν ὑπερφνειᾷ ἐναπόγραφον αὐτῆς γεωργὸν semper in illa possessione mansurum cum coniuge ac liberis neque decessurum esse. Papyrus Oxy. 999 continetur ratio accepti et expensi (λόγος λ[ημμάτων] καὶ ἀναλωμάτων), quam Fl. Apioni minori reddit Stephanus προνοητῆς complurium possessionum. Similis est P. land. 51, quam infra publici iuris faciam (p. 121). Papyrus quoque Oxy. 998, quae a verbis Γνωσίς τῆς παραχωρήσεως τοῦ δεσπότου ἡμῶν τοῦ κύρου incipit et pecuniae frumentique incolis viginti duorum nomi Oxyrhynchitae vicorum dati rationem videtur exhibere, ad Apionis gentem referendam esse certo possumus ex eo concludere, quod complures vicos hic nominatos Apionis fuisse ex aliis instrumentis scimus.

Quantae autem divitiae et potentia Apionum fuerint, maxime demonstrant P. Oxy. 138 et 136. Illa enim charta a. 610 vel 611 Iohannes conductor curricula gloriosissimae domus Apionis etiam stabulum eiusdem procurandum suscipit atque administratoribus spectabilibus et secretariis clarissimis (τοῖς περιβλέπτοις διοικηταῖς καὶ λαμπροτάτοις χαρτουλαρίοις) et servis ad agros colendos et alias res rusticas quolibet tempore proficitur se mulos equosque in usum traditurum esse; ipse autem libram auri in solum accipit. In pap. autem Oxy. 136 pactio scripta est, quam a. 583 Apionis heredes et Serenus diaconus fecerunt. Serenus enim in annum munus procuratoris (προνοητοῦ) et susceptoris (ὑποδέκτου) obit ad complures vicos administrandos atque pollicetur se secundum praecepta, quae sibi secretarii clarissimae domus dederint, in colonos consulturum et omnia χρυσικά, καρπούς, προσόδους, quae illi domino pendere debeant, cum pecuniis retro debitis exacturum ac frumentum ad nautam publicum clarissimae domus et pecuniam ad clarissimum trapezitam Apionis soluturum esse et rationes acceptorum expensorumque redditurum. Compluribus autem vel potius multis viris quotannis pronοῦται munus ad exigenda agricolarum tributa ab Apionibus, quippe quorum possessiones permagnae essent, mandatum esse pro certo affirmare possumus; nam singulis pronοῦtis pauci vici et villae tradebantur.

Satis mihi videor longo prooemio illustrasse potentiam Apionum; nunc ad nostrae collectionis papyros ipsas, quae ad illam gentem pertinent, accedamus.

Hoc instrumentum, quod cautionem pecuniae mutuae acceptae continet, a. 582 ad Apionis heredes scripsit Aurelius Ptolliion, filius Anuthii et Nonnae, ὀφειόμενος ἀπὸ ἐποικλου Ἀμβιοῦτος τοῦ Ὀξυρυνχίτου νομοῦ διαφέροντος τῇ ἡμῶν ὑπερφνειᾷ ἐναπόγραφος αὐτῆς γεωργός; idem in P. Oxy. 137 a. 584 se ab Apionis heredibus axem rotae accepisse professus est.

Pag. adversa

+ Βα]σιλείας τοῦ θειοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου
 ἡμῶ]ν δεσπότην μεγίστον εὐεργέτην Φλαυρίν
 Τιβερίον Κωνσταντίνου τοῦ αἰωνίου Ἀυγούστου
 καὶ Α]ὐτοκράτορος ἔτους ἡ ὑπατίας τοῦ αὐτοῦ εὐσεβ(εστάτου)
 5 ἡμῶ]ν δεσπότην ἔτους δ' Παῦνι δ' ἰνδ(ικτίονος) ιε.
 Τοῖς ὑ]περφυεστάτοις κληρονόμοις τοῦ τῆς
 ἐν εὐ]κλειῇ τῇ μηνίμῃ Ἀπώνος γενομένου πατρικ(ίου)
 γεουχο]ῦσιν καὶ [ἐ]νταῦθα τῇ λαμπρᾷ Ὁξυρυγ(ιτῶν) πόλει
 διὰ Μηρᾶ οἰκέτου τοῦ ἐπερωτῶντος καὶ προσπορίζ(οντος)
 10 τοῖς ἰδ[ω]οῖς δεσπότης τοῖς αὐτοῖς πανευφήμοις
 ἀνδράσιν τὴν ἀγορὴν καὶ ἐνοχὴν Ἀυρήλιος Πτωλλών
 υἱὸς Ἀνουθίου μητρὸς Νόννας ὁμώμενος
 ἀπὸ ἐπο[ι]κίου Ἀμβιοῦτος κτήματος τῆς ὑμῶν
 ὑπερφυείας τοῦ Ὁξυρυγ(ίτου) νομοῦ ἐναπόγραφως αὐτῆς
 15 γεωργὸς χαίρειν. Ὁμολογῶ εἰληφέναι παρὰ τῆς
 ὑμῶν ὑπερφυείας διὰ τῶν αὐτῇ προσηκόντων
 λόγῳ προ[ο]χ(εῖας) ἐντεῦθεν ἥδη [χρ]υσοῦ νομ[ίσματα
 δύο ἰδι[ω]τικῶ ζυγῶ γί(νεται) χρ(υσοῦ) νομ[ίσματα] β ἰδ(ιωτικῶ)
 ζυγ(ῶ), ἅπερ ἀκίνδυνα
 ὄντα ἀπὸ παντὸς κινδύνου ἐπανάγκης
 20 ἀποδώσω αὐτῇ διὰ τῶν αὐτῇ προσηκόντων
 ὁπόταν βουληθείης ἀννπερθέτως
 κινδύνῳ τῶν ἐμοὶ ὑπαρχόντων ὑποκειμένων
 εἰς τοῦτο. κ[υ]ρίον τὸ γραμμ(ατίον) ἀπλ(οῦν) γραφ(έν) καὶ ἐπερ(ατη-
 θεῖς) ὡμολ(όγησα).

Altera manu:

Ἀθρ(ήλιος) Πτολλών υἱὸς Ἀνουθίου
 25 ὁ προγεγραμμ(ένος) πεποίμ(αι) τοῦτο
 τὸ γραμμ(ατίον) τῶν δύο νομ(ισμάτων) τῆς
 προχ(εῖας) ὡς πρόκ(εῖται). Ἀναστάσιος
 ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγραμμ(άτου) ὄντος.

* di emu Iust(u) eteliothē +

Pag. aversa

30 + Γρα(μματίον) Πτολλώνος υἱὸς Ἀνουθίου [ἀπὸ] ἐ[ποι]κ(ίου)
 [Ἀμβιοῦτος λόγῳ] προχ(εῖας)
 χρ(υσοῦ) [νομ(ισμάτων)] β ἰδ(ιωτικῶ) [ἐ]νγ(ῶ).

2 Φλαυόνιον 7 πατρι-/ 8 οξενονγλ), item l. 14 9 προσποριζ/ 11 αγωγή
pro αγωγήν atque πατριον pro πολλίων (cf. l. 24. 30 P. Oxy. 137) 12 υιος
13 υμων 14 υπεφρυνειας 18 γι/ ξε/ β/ ιδ/ ζυγς 23 γραμμς απλ/ γραφ/ και
επει/ ομοι/ 24 ανος υιος 25 προγεγραμμς πεποιημ/ 26 γραμμς et τομς
27 προκ/ 28 αγραμμς 29 crucis prioris forma exornata est, v. tab. 30sq.
γρα/, ε[ποι]α//, προξε/, ιδ/[ξ]υγ/ P

1 Imperator Flavius Tiberius II Constantinus mense Decembri anni p. Chr. 574 a Iustino II Caesar factus est; quattuor annis post, die 26. mens. Septembr. anni 578, imperium initit (cf. Gelzeri hist. aet. Byz. in Krumbacheri hist. litt. Byz. p. 964; Bury, *A history of the later Roman Empire* vol. II p. 76 sqq.; Mommseni indicem V in *Chronica. Minor.* vol. III p. 549). Ab illo tempore regni anni numerabantur, ab hoc anni consulatus; octavus igitur annus regni et quartus consulatus est 581/582 p. Chr., quem ad annum indictio quoque convenit; quoniam autem Payni decimus mensis Aegyptius a d. 26 mens. Maii incipiebat, hoc instrumentum conscriptum est d. 29 m. Maii a. 582. Tribus mensibus post Tiberius Constantinus mortuus est. Eodem anno papyri Lond. 774 et 777 ad heredes Apionis scriptae sunt: utraque βασιλειας Φλαυόνιον Τιβερίον Κωνσταντίνον έτους η ύπατιας έτους δ Πατρι/ ιδ/ ινδικτιωνος α, i. e. d. 11 mens. Octobr., iam duobus mensibus post imperatoris mortem.

6—11 Verba eadem atque in P. Oxy. 135, 4—13, Lond. 777, 5—9; cf. etiam similia verba P. Oxy. 136, 137, Lond. 774.

6 τοῦ τῆς ἐν εὐκλειῇ τῇ μνήμῃ ortum ex commixtione duarum locutionum τοῦ τῆς εὐκλειῆς μνήμης (sic in P. Lond. 774, 5, simil. in P. Oxy. 137, 5 τοῦ τῆς εὐκλειῆς μνήμης) et τοῦ ἐν εὐκλειῇ τῇ μνήμῃ.

9 sqq. διὰ Μηνῶ οἰκέτου τοῦ ἐπερωτῶντος καὶ προσπορίζοντος τὴν ἀγωγήν καὶ ἐνοχλήν: Haec locutio videtur in universum significare Menam Apionis servum ac ministrum superioris ordinis, fortasse etiam summum esse et omnibus possessionibus eius administrandis praeesse. Verbum enim ἐπερωτῶν vim habere stipulandi ex glossariis (cf. Corp. Gloss. vol. II p. 306 num. 49) et lexicis novimus; ἀγωγήν autem hic negotiorum gestionem valere mihi persuasum est (cf. e. g. Polyb. III 8, 5 ἀγωγήν πραγμάτων ποιῆσαι); porro προσπορίζειν est acquirere, comparare, suscipere; vocis denique ἐνοχλή significationem esse obligationem docet Gloss. in Corp. Gloss. vol. II p. 299 num. 60. Menas igitur Apionis procurator est, cui rerum agendarum licentia permissa est. In omnibus fere papyris cum hoc Apionis bonorum administratore agunt agricolae et operarii. Formula autem διὰ Μηνῶ κ. τ. λ. quod iam in P. Gizeh. a. 535 scripta (cf. P. Oxy. 130 adnot.) invenitur atque etiam in papyro a. 619 conscripta, quam infra pg. 119 leges, exstat, inde apparet Menam non semper eundem fuisse, immo potius veri est simillimum illo munere functos esse patrem et filium et fortasse nepotem.

11 P. Oxy. 137 legimus μητρός Νόννης.

16 οἱ τῇ ὑμῶν ὑπερφρυνεῖα προσήκοντες vel διαφέροντες Apionis ministri saepissime nominantur.

18 ἰδιωτικῶς ζυγῶ: vid. supra p. 101. ἀκίνδυνα ὄντα ἀπὸ παντός κινδύνου: vid. supra p. 97.

19 ἐπάναγκες (etiam in P. Oxy. 102, 18; 103, 16; 133, 17 P. Amh. 149, 13) adverbialiter positum *necessario, iuridica necessitate coactus*.

21 ἀνυπερθέτως (etiam in P. Oxy. 101, 20; 130, 18; 133, 20 P. Amh. 149, 16; 150, 29) *sine mora*; eodem sensu *δίχα ὑπερθέσεως* P. Oxy. 134, 27, *ἀνευ ὑπερθέσεως* P. Oxy. 71, 9 al.

29 Verba notarii publici in papyris saec. VI saepe Latinis litteris scripta sunt (cf. e. g. P. Oxy. 126, 133—140, 1129, P. Amh. 149, 150). — Alterum *h* (η) pro *η* scriptum esse Grenfell et Hunt recte intellexerunt.

48a

INSTRUMENTI OXYRHYNCHITICI FRAGMENTUM

(P. 164)

ca. a. 582

6,6 × 6,9 cent.

Iisdem manibus, quibus in papyro modo tractata, subscriptiones exaratæ sunt instrumenti, cuius hoc fragmentum parvum superest. Quam ob rem hanc quoque chartam ad Apionis heredes ca. a. 582 scriptam esse veri von dissimile existimo. De argumento nihil cognosci potest nisi homologiae forma instrumentum conceptum esse.

c. 25 litt. desunt] τρύγην μίαν.

Κύριον τὸ γραμματίον ἀπλοῦν γραφέν
καὶ ἐπερωτηθεὶς ὁμολόγησα. (Manu alt.) . .]εννας

.....]ς Κρυμακοῦ ὁ προγεγραμμένους)
5] ὡς πρόκειται. Ἀναστάσιος
ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγραμμάτου ὄντος.
(Notarii subscriptio) * di]em(u) Iust(u) eteliōthē +

Compensia: προγεγραμμῆς, προσ/, ἀγραμμῆς.

49

PACTI INITIUM

(P. 24)

a. p. Chr. 619

11 × 11,9 cent.

Haec quoque papyrus ad Apionum pertinet gentem nobilissimam. Ad Flavianum enim Apionem minorem ab Aurelio Papnuthio filio Samuelii d. 11 m. Epiph anni noni imperatoris Fl. Heraclii i. e. d. 5 m. Iulii anni p. Chr. n. 619 datum est instrumentum, quod pactum continuisse videtur (vid. pag. aversam). Scripturam propemodum semicursivam dixeris.

Pag. adversa

+ Ἐ[ν ὀνόματι τοῦ κ]υρίου καὶ δεσπ(ότου) Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ θ[ε]οῦ κ[αὶ] σωτῆρος ἡμῶν
βασιλεῖας τοῦ θειοτάτου καὶ εὐσεβ(εστάτου)

ἡμῶ[ν δ]εσπ(ότου) μεγίστου εὐεργέτου Φλ(αουλίου)
 5 Ἡ[ρα]κλέου τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ
 Αὐτοκρ(άτορος) ἔτους θ' Ἐπειφ ἰα' λνδ(ικτίονος) ξ+

Φλαυίῳ Ἀπλωνί τῷ πανευφ(ήμῳ) καὶ ὑπερφ(εστάτῳ)
 ἀπὸ ὑπάτων καὶ πατρικῶν γεουχοῦντι
 καὶ ἐνταῦθα τῇ λα[μ]πρῇ Ὁξυρυγγ(ι)τ(ῶν) πόλει
 10 διὰ Μηνᾶ οἰκέτου τοῦ ἐπερωτῶντος
 καὶ προσπορίζοντος τῷ ἰδίῳ
 δεσπ(ότη) τῷ αὐτ[ῷ] πα[ν]ευφ(ήμῳ) ἀνδρὶ τὴν
 ἀγ[ω]γὴ[ν] καὶ ἐ[ν]νοχ[ί]ν Αὐρήλιος
 Π[α]ρ[α]νοῦθ[ι]τ[ος] υἱὸς Σαμοηλίου
 Cetera desunt.

Pag. aversa (manu alt.)

15 + Συν(άλλαγμα) Παπνουθίου φρ[οντιστοῦ](?)

1 δεσπ[ς] P, item 4 3 ευσεβ[ς] 4 φλ[ς] 6 ἰα' 7 πανευφ/ και
 υπερφ/ υ in υπερφ e corr. 9 οξυρυγγ[ς] 11 ἰδιω 15 φρ/

3 sqq. Imperatoris Flavii Heraclii, qui inde ab anni p. Chr. n. 610 mens. Octobr. die 5 usque ad annum 641 regnavit (vid. supra p. 118) anni noni mens. Epiph. d. 11 est anni p. Chr. n. 619 m. Iulii d. 5, quocum tempore indictio septima congruit.

50

APOCHA MACHINAE ACCEPTAE

(P. 137)

s. VI/VII p. Chr.

14,5 × 6,7 cent.

Hoc instrumenti fragmentum, quamquam parvum est, tamen e similibus chartis facile ita restitui potest, ut argumentum fiat perspicuum. Nam ad verbum fere huius papyri quae supersunt cum P. Lond. 776 (vol. III p. 278), P. Oxy. 137, PSI 60 congruunt¹⁾, quae ad Apionem s. Apionis heredes datae sunt (a. 552, 584, 595). Unde hoc quoque instrumentum ad unum ex Apionibus scriptum esse apparet. Ab eorum igitur ministris (παρὰ τῶν τῇ ὑμετέρῃ ὑπερφυνείᾳ διαφερόντων) agricola quidam, cuius nomen excidit, profitetur se novum et idoneum organum ad aquam hauriendam factum accepisse.

Initium sic fere supplendum est: Φλαυίῳ Ἀπλωνί (s. heredibus Apionis) διὰ Μηνᾶ οἰκέτου τοῦ ἐπερωτῶντος κτλ. ὁ δεῖνα χαλρεῖν. Χρεῖας καὶ νῦν γεωμμένης εἰς τὴν ἵπ' ἐμὲ γεουχικὴν μηχανὴν καλουμένην.

1) cf. P. Oxy. 195 (a. 567), P. Lond. 774 (a. 582), 775 (a. 567).

ἀντιλοῦσαν εἰς ἀρωσμένην γῆν organi alicuius ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς πόλεως
ἤξιωσα τὴν ὑμετέραν ὑπερφύειαν διὰ τῶν αὐτῇ διαφερόντων (sive προσ-
ηκόντων), ὥστε κελεῦσθαι μοι παρασχεθῆναι illud organum, καὶ εὐθέως
ἡ ὑμετέρα ὑπερφύεια πρόνοιαν ποιουμένη τῆς

συστάσεως τῶν ἐαυτῆς प्रा]γμάτων τοῦτο[?

παρέσχετό μοι ἐν ἀ]γροῖς καὶ τ[ῇ]ν αὐτοῦ

τιμὴν κατελογίσατό μ]οι ἐν τοῖς ἐμοῖς πῖπτακίοις.

Καινὸν ἐπιτήδειον ἀντλ]ητικὸν εὐάρε[σ]τον ἐδεξάμ[ην

5 εἰς ἀναπλήρωσιν πάντων τ]ῶν μηχανικῶν ὀργάνων

ἐν τῇ σῇ]μφορ[ῃ]ν ἡμ]έρα ἡ[τ]ις ἐστὶν Τῦβι ἰς τῆς πα[ρουσ]ῆς

τρισκα]ιδεκάτης [L]νδ[ικτίονος] ὑδ[ρο]παροχέας κερ[π]ῶν τῆς

sp. vacuum τεσσ[αρεσκαίδεκάτης] ἐπινεμήσεως

Quae secuta sunt sic suppleas: καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὑποδοχ(ῆς)
ταύτην πεποιήμαι τὴν χειρογραφ(ίαν) ἥτις κυρ(ία) οὐσα ἀπλ(ῇ) γραφ(εῖσα)
καὶ ἐπερ(ωτηθεῖς) ὠμολ(όγησα). Denique altera manu subscriptio con-
fecta erat.

7 [L]νδ/ ὑδ[ρο]παροχέας P

3 sq. Aliter ac Grenfell et Hunt interpungo ut constructio verborum
grammatica recte evadat.

51

RATIONES EXPENSORUM ET ACCEPTORUM

(P. 7)

s. VI p. Chr.

9,8 > 30,9 cent.

Papyrus fragmentum videtur chartae latissimae esse, qua rationes
multis paginis continebantur. Ex aliis autem papyris iam editis cum
sciamus vicos qui in parte antica nominantur magnam partem Apionum
fuisse¹⁾, non solum verisimile, sed etiam certum fere esse censeo hoc in-
strumentum ad Apionis possessiones spectare.

Pag. aversa

+ Ἀναλώμ(ατα) ἐν ἀγροῖς

N/κῆς

Λεωνίδου

1) Εὐαγγελιστον (P. Oxy. 998), Τακόνα (P. Oxy. 134, 998), Μεσκανοῦνις (P.
Oxy. 998), Μεγάλον Χωρίον (P. Lond. p. 280 vol. III), Τάμπει (P. Oxy. 998),
Ωφίς (P. Oxy. 998), Τερβθίς (ibidem), Φάκρα (P. Oxy. 998, 999), Παγγουλίσιον
(ibidem et PSI 61, 12. 39), Μα(ε)ιονυᾶ (P. Oxy. 999).

	Ἀσπιδᾶ
5	Εὐαγγελίου
	Σκοταλίτιδος
	Πατριμονναλ/
	Μεγάλης Παφορίου
	Τακόνα
10	Σέσφθα
	Μεσκανούνιος
	Μεγάλου Χωρίου
	Πετρωνίου
	Τάμπει
15	τῶν ἐν Ὁφει
	Καδιγίτου
	Τερύθδεως
	Ἀρτοκοπίου
	Φάκρα
20	Παγγουλείου
	Τρίγυ
	Μαιουμᾶ
	Παρθενιάδος.

Pag. adversa

Col. I

	π(αρά) τοῦ δεινός	] νο(μίσματα) ι †
25		] νο(μίσματα) ε Ϛ κ(εράτιον) α
	Ἐν vico	] spatium vacuum
	π(αρά) τοῦ δεινός	] νο(μίσματα) γ Ϛ
		] νο(μίσματα) β Ϛ
	π(αρά) τοῦ δεινός	] νο(μίσματα) δ δ'
30		] νο(μίσματα) γ Ϛ
		] νο(μίσματα) γ γ'
		]β νο(μίσματα) β
		] νο(μίσματα) γ
		] νο(μίσματα) ε
35		] νό(μισμα) α
		] νο(μίσματα) β
		] νο(μίσματα) γ

Col. II

Ἐν[vico

π(αρά) κληρ(ονόμων) Π[νο(μίσματα) . .

- 40 π(αρὰ) Ἰππέρ[
 π(αρὰ) Ἀρεφ[του νο(μίσματα). .
 π(αρὰ) Πάυλου[
 π(αρὰ) τοῦ αὐτοῦ
 π(αρὰ) Ἰππ[άλου (vel -έος)
 45 π(αρὰ) Σάμου[ηλίου
 π(αρὰ) Φοιβά[μμωνος
 π(αρὰ) Ἰωάνν[ου
 π(αρὰ) Παπεντ[ῶτος
 'E[ν vico
 50 π(αρὰ) Ἀποδ[τος
 π(αρὰ) Δωσ[θέου
 π(αρὰ) Φοιβ[άμμωνος
 π(αρὰ) τῶν αὐτ[ῶν
 π(αρὰ) κληρ(ονόμων) Ἰ[
 55 π(αρὰ) κληρ(ονόμων)[
 π(αρὰ) τοῦ κο.]

1 ἀναλωμῶς P 5 ἐναγγεῖλιον 14 ante ταμπετι exstat C, errore ut videtur scriptum 15 sub των duae litterae, quas κα fuisse puto, exstinctae sunt, fortasse priores nominis sequentis litterae fort. καθηγητοῦ 20 παγ'γουλσειου 24sq. ὁ 24 δωδέκατον, cf. P. form. min. 537, 3sq. 25sq. ἡμισυ 29 τέταρτον? 39sq. Η, interdu Π 39, 54sq. κληρ/ 40 ἰππεος 44 ἰππ[

2 sqq. Nomina Νίκη, Λεωνίδης, Ἀσπιδαῖς, Πετρώωνος inveniuntur etiam in P. Oxy. 103, 530, 644, 1149; 475, 713, 894, PSI 52, 10 (ἀπὸ κτήματος Λεωνίδου περὶ Τάμπετι); P. Oxy. 984, 942, 1145.

8 Μεγάλης Παρορίου commemorari videtur in. P. Oxy. 154, ubi editores legunt Μεγάλο(ν) Παρορ(είον?).

10 Σέσφθα: cf. P. Oxy. 79, 125, 153.

De ceteris vicis villisque vid. supra p. 121.

